

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

REGLEMENTAREA STUDIULUI EDUCAȚIEI SEXUALE ÎN UNELE STATE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

studiu documentar

elaborat în martie 2021
actualizat în mai 2025

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților. Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă. Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

<http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: elaborare Andra Andronic, actualizare Maria Filip
consilier parlamentar, Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

STUDIUL EDUCAȚIEI SEXUALE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ	4
STANDARDE INTERNAȚIONALE ÎN MATERIE DE EDUCAȚIE SEXUALĂ	8
IMPACTUL STUDIULUI EDUCAȚIEI SEXUALE ASUPRA VIEȚII INTIME A TINERILOR	17
AUSTRIA	22
BELGIA (regiunea Flandra)	23
BULGARIA	25
CEHIA	27
ESTONIA	28
FINLANDA	30
FRANȚA	31
GERMANIA	32
PORTUGALIA	34
SPANIA	34
SUEDIA	36
ȚĂRILE DE JOS	38
ANEXA 1. Vârsta medie a femeilor la nașterea primului copil în statele UE în anul 2023	41
Anexa 2. Dovezi privind eficacitatea educației sexuale	42
Anexa 3. Numărul de nașteri în rândul tinerelor cu vârste cuprinse între 20 și 24 ani	43

STUDIUL EDUCAȚIEI SEXUALE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Educația sexuală presupune învățarea despre aspectele cognitive, emoționale, sociale, interactive și fizice ale sexualității.¹ La nivel internațional, sunt folosiți numeroși termeni pentru a desemna conceptul de „educația sexuală”, inclusiv „educația sexuală și relațională”, „educația sexuală și reproductivă”, „educația sexuală cuprinzătoare” și „educația sexuală holistică”. În practică, educația sexuală poate fi, de asemenea, adesea încorporată în domeniile definite în sens larg ale „educației pentru competențe de viață”, „educației civice” sau „educației pentru sănătate”.²

În prezent, tinerii au acces la o gamă largă de informații privind sănătatea reproductivă prin intermediul cercului de colegi, al internetului, mass-mediei și al educației sexuale.

Potrivit studiului intitulat [Educația sexuală cuprinzătoare: de ce este importantă? \(2022\)](#), realizat la solicitarea Parlamentului European, educația sexuală este obligatorie în majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene (19), cu excepția Lituaniei, Spaniei, Italiei, Croației, Slovaciei, Ungariei, României și Bulgariei. Majoritatea statelor membre UE au un cadru de politică educațională sau o lege care include în mod explicit educația sexuală sau cel puțin asigură dreptul copiilor la educație și cunoștințe privind promovarea sănătății.

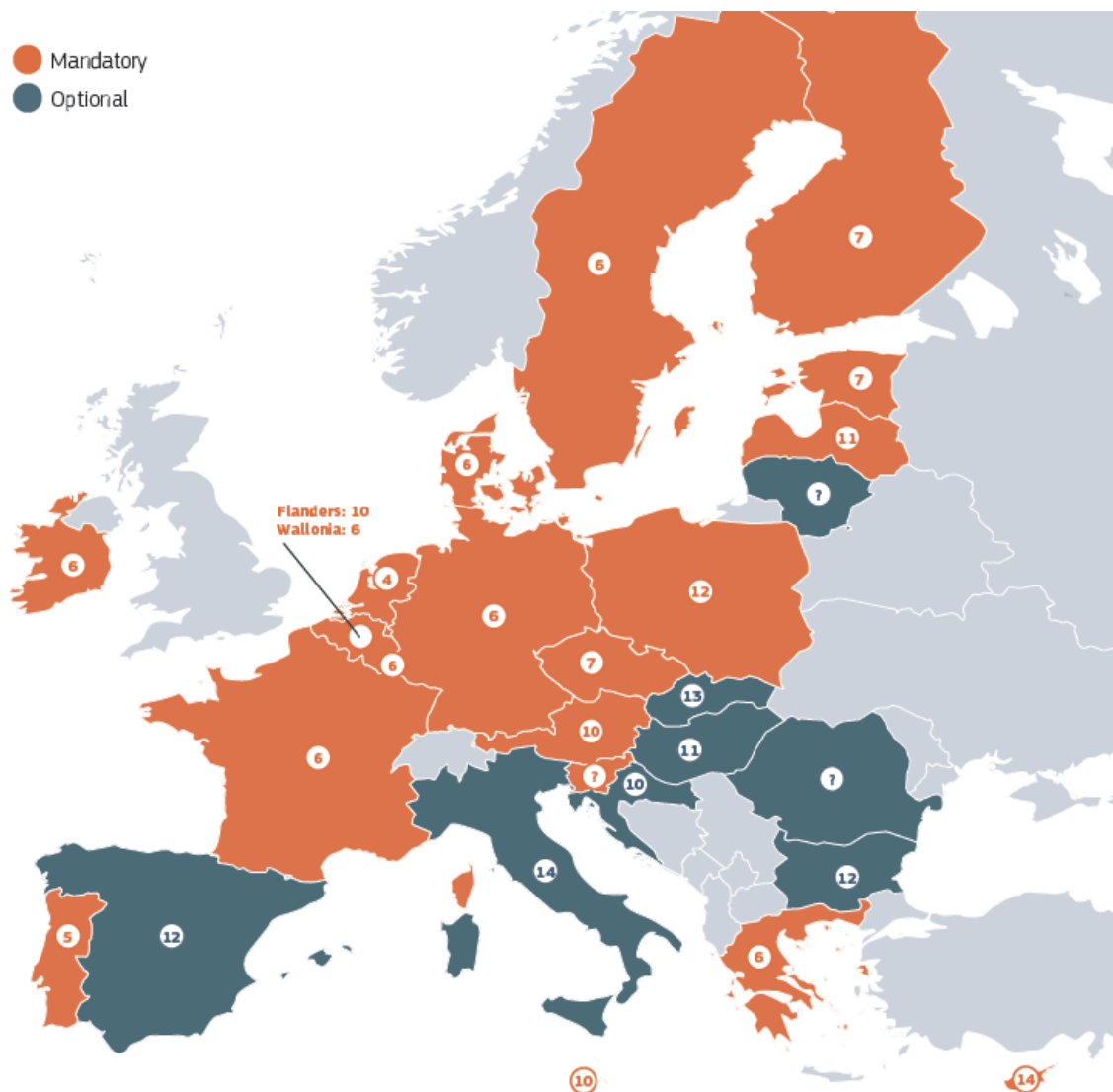
Conform studiului [Educația sexuală în Uniunea Europeană \(2020\)](#), realizat la solicitarea Comisiei Europene, în aproximativ jumătate dintre statele membre UE (Austria, Croația, Cipru, Finlanda, Franța, Irlanda, Lituania, Letonia, Malta, Portugalia, Slovacia și Slovenia), diferite teme și direcții ale educației sexuale sunt abordate în cadrul unor cursuri, cum ar fi biologia, studiile religioase și etice, educația civică, studiile de mediu și cursuri mai ample de educație pentru sănătate. De exemplu, în Croația, educația sexuală este adesea inclusă în orele de biologie și studii religioase, în timp ce în Luxemburg subiectul este repartizat între orele de educație civică, biologie și religie (în funcție de subiectul în discuție).

În câteva alte state membre, educația sexuală este abordată ca o temă transversală în cadrul curriculumului, fiind integrată în diverse discipline. În acest model, profesorii din toate ariile de studiu sunt încurajați și pregătiți să trateze aspecte ale educației sexuale atunci când acestea devin relevante în contextul materiei predate (exemple includ Belgia, Republica Cehă, Danemarca, Germania, Letonia, Țările de Jos și Suedia). Această abordare este frecvent întâlnită în situațiile în care guvernele naționale nu au stabilit un curriculum specific pentru educația sexuală, ci au formulat obiective generale sau ținte educaționale clare, pe care școlile și cadrele didactice sunt obligate să le atingă (precum în Belgia, Danemarca, Finlanda și Țările de Jos).

¹ [Standardele pentru educația sexuală în Europa](#)

² [Educația sexuală în Uniunea Europeană \(2020\)](#)

Figura 1. Cine beneficiază de educație sexuală la școală și la ce vârstă în statele membre ale UE?

Sources include Ketting and Ivanova (2018); McCracken et al. (2016); Parker et al. (2009); Eurydice; documentation from the Maltese government⁴⁵ Ages not known for Lithuania, Romania and Slovenia.

Sursa: [Educația sexuală în Uniunea Europeană \(2020\)](#)

Același studiu subliniază următoarele:

- aproape toate statele membre UE care au fost disponibile informații pentru realizarea analizei pun accentul pe aspectele biologice în educația sexuală;
- multe state membre se concentrează pe aspectele legate de prevenirea riscurilor (cum ar fi contracepția, HIV/SIDA și ITS), pe sarcină și naștere, precum și pe violența bazată pe gen;
- programele de educație sexuală din câteva state membre se axează în mare măsură doar pe elemente biologice (Cipru, Italia, România și Slovenia) sau pe

- elemente biologice și de prevenire a riscurilor (Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Irlanda și Lituania);
- în majoritatea țărilor în care educația sexuală se concentrează pe elemente biologice și de prevenire a riscurilor, educația sexuală nu este, de asemenea, o materie obligatorie pentru școli (Bulgaria, Croația, Italia, Lituania și România).

Figura 2. Ce subiecte acoperă educația sexuală în statele membre ale UE?

Topics covered in sexuality education	Member States
Biological aspects/body awareness/puberty and anatomy	AT BE BG CZ EE FI DE IE LV ES SE PL LU MT SK SI HR CY EL HU IT LT NL HR
Love, marriage, partnerships, family	AT CZ EE DE IE SE PL LU SK HU NL PL BE BG FI LV ES HR
Sexual/domestic abuse and gender-based violence	AT BG CZ BE DK IE NL PT SI LU FR HU FI DE LV ES SE HR
Pregnancy and Birth	AT BE CZ EE FI DE IE ES SE LU SK NL PL PT BG LV HR
Sexual orientation / LGBTI issues	IE SE BE LU DK FR NL PT AT BG CZ FI DE LV ES HR
HIV/AIDs and STIs	AT BE BG CZ FI DE IE ES SE BE LU SK HU LT LV
Contraception	AT BE BG EE FI DE ES SE LU CZ IE LV
Gender roles	AT DE ES SE MT BG CZ FI IE LV
Mutual consent	BG CZ EE BE DK AT FI DE IE ES
Human rights	AT SE LU BG CZ FI DE LV
Online media	CZ FI DK AT BG DE ES SE

Sursa: [Educația sexuală în Uniunea Europeană \(2020\)](#)

În România, art. 46 alin. (3) Secțiunea a 3-a Sănătatea și bunăstarea copilului, din [Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului](#) prevede următoarele: *Organele de specialitate ale administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, precum și orice alte instituții publice sau private cu atribuții în domeniul sănătății sunt obligate să adopte, în condițiile legii, toate măsurile necesare pentru: [...] lit. i) derularea sistematică în unitățile școlare de programe de educație pentru viață, inclusiv educație sexuală pentru copii, în vederea prevenirii contactării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor.*

Ministrul educației naționale a aprobat prin [Ordinul nr. 5863/2017](#) programele școlare pentru disciplina opțională "Pregătiți pentru viață. Educație pentru viață și comunitate", clasa pregătitoare - clasa a IV-a și clasele a V-a - a VIII-a, care se aplică în sistemul de învățământ începând cu anul școlar 2018-2019.

Potrivit [Anexei nr. 2 la Ordinul nr. 5863/2017](#), *programa școlară pentru disciplina opțională Pregătiți pentru viață. Educație pentru viață și comunitate reprezintă o ofertă pentru curriculumul la decizia școlii, clasa pregătitoare – clasa a IV-a. Disciplina are un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata fiecărui an școlar. Având un pronunțat caracter integrat, această disciplină de studiu poate fi abordată ca disciplină opțională în aria curriculară Om și societate sau în aria curriculară Consiliere și orientare.*

Programa școlară pentru disciplina școlară Pregătiți pentru viață. Educație pentru viață și comunitate are la bază un set de valori cu rol de sprijin al elevilor pentru pregătirea și confruntarea cu provocările vieții. În acest sens, programa este centrată pe consolidarea responsabilității și a interacțiunii sociale sănătoase, în comunități variate – familie, școală, grup de prieteni, comunitate locală, alte contexte familiare.

Această disciplină opțională promovează o viziune integrată asupra ființei umane, cu accent explicit pe următoarele aspecte:

- *dinamica bio-comportamentală: identitate, conștientizare corporală, autocontrol corporal, aptitudini, obiceiuri-deprinderi sănătoase, abilități de organizare și autogestionare;*
- *dinamica psiho-emoțională: dezvoltare psiho-sexuală și personală, sentimente, emoții, impulsuri; autocunoaștere, autoacceptare și siguranță, încredere în sine; obiceiuri comportamentale;*
- *dinamica spirituală: dezvoltare intelectuală; dezvoltare morală – corectitudine, integrare, libertate și responsabilitate, respectul pentru viață; dezvoltare spirituală – relațiile persoanei cu sine, cu lucrurile, cu ceilalți; acceptarea propriei vocații;*
- *dinamica relațională: gestionarea relațiilor în cadrul familiei, al grupului de prieteni, în comunitate/societate, în alte categorii de relații.*

Astfel, programa propusă pune accent pe dezvoltarea caracterului, prin consolidarea responsabilității și interacțiunii sociale sănătoase, ajută elevii să înțeleagă stadiile de dezvoltare fizică, emoțională și intelectuală și integrează discutarea noțiunilor de sexualitate treptat, adecvat vârstei.

Potrivit [Anexei nr. 3 la Ordinul nr. 5863/2017](#), programa școlară pentru disciplina opțională Pregătiți pentru viață. Educație pentru viață și comunitate reprezintă o ofertă pentru curriculumul la decizia școlii, clasele a V-a – a VIII-a. Disciplina are un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata fiecărui an școlar. Având un pronunțat caracter integrat, această disciplină de studiu poate fi abordată ca disciplină opțională în aria curriculară Om și societate sau în aria curriculară Consiliere și orientare. De asemenea, această disciplină poate avea statut de opțional integrat, în acord cu prevederile OMEN nr. 3590/2016 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul gimnazial.

Și programa școlară pentru disciplina opțională Pregătiți pentru viață. Educație pentru viață și comunitate clasele a V-a – a VIII-a se bazează pe aceleași valori și se axează pe aceleași aspecte ca și programa pentru clasa a IV-a.

STANDARDE INTERNAȚIONALE ÎN MATERIE DE EDUCAȚIE SEXUALĂ

[Standardele pentru educația sexuală în Europa. Un cadru pentru factorii de decizie politică, specialiști și autorități din domeniul educației și sănătății](#) (OMS) și [Orientările tehnice internaționale privind educația sexuală](#) (UNESCO) sunt două documente de referință la nivel internațional în domeniul educației sexuale.

Potrivit studiului Educația sexuală în Uniunea Europeană (2020), în calitate de membri ai comunității internaționale și ai Uniunii Europene, statele membre au responsabilitatea de a alinia politicile lor educaționale la standardele stabilite de OMS și la orientările tehnice internaționale elaborate de UNESCO. Ambele documente recomandă implementarea unei educații sexuale cuprinzătoare, care să abordeze într-un mod integrat și multidimensional o varietate de teme relevante pentru sănătatea și dezvoltarea tinerilor.

Potrivit [Standardelor pentru educația sexuală în Europa, un cadru pentru factorii de decizie politică, specialiști și autorități din domeniul educației și sănătății](#), elaborate în 2010 de Biroul regional european al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) și de Centrul Federal German de Educație pentru Sănătate (BZgA), în Europa, educația sexuală a fost inclusă în programul educațional de mai bine de jumătate de secol, mai mult decât în orice altă parte a lumii.

Oficial, educația sexuală a fost introdusă în Suedia în anul 1955, atunci când disciplina respectivă a devenit obligatorie în toate școlile. În practică, a fost nevoie de mai mulți ani pentru a integra această disciplină în programa școlară, timp în care au fost

elaborate ghiduri, manuale și alte materiale educative și au fost instruiți profesorii. De exemplu, în Germania educația sexuală a fost introdusă în anul 1968, iar în Austria în 1970. În Olanda și Elveția, deși procesul de introducere a debutat din anii 1970, educația sexuală nu a devenit imediat obligatorie, dat fiind nivelul înalt de independență al școlilor (sau cantoanelor, în cazul Elveției). Procesul de introducere a educației sexuale în școli a continuat până în ultimul deceniu al secolului 20 și primul deceniu al secolului 21, primele țări fiind Franța, Marea Britanie și alte state din Europa de Vest, iar mai târziu, treptat, și cele din sudul Europei, în special Portugalia și Spania.

În Europa Centrală și de Est procesul de dezvoltare a educației sexuale a început după căderea comunismului. Ca urmare, țările din Europa Centrală și de Est au început educația sexuală, în forma și esența sa înțeleasă și practică astăzi în mai multe țări, cu 20 sau 30 de ani mai târziu decât în țările din Europa de Vest. Doar unele dintre ele, în special Republica Cehă și Estonia, au avut un început serios în dezvoltarea stilurilor moderne de educație sexuală, spre deosebire de educația pentru viața de familie. În multe alte țări din Europa Centrală și de Est, această dezvoltare a fost recent încetinită din cauza apariției fundamentalismului (politic, cultural și religios) în diferite domenii ale vieții publice.

Vârsta la care este oferită educația sexuală diferă în fiecare țară din Europa (...) și este strâns legată de înțelegerea conceptului „educației sexuale”. Standardele utilizează o definiție amplă a educației sexuale, ce cuprinde nu doar aspectele fizice, emoționale și de interacțiune a sexualității și contactelor sexuale, ci și o mulțime de alte aspecte, cum ar fi relațiile de prietenie sau sentimentele de siguranță, securitate și atracție. Dacă este folosit acest concept mai amplu, atunci devine mai clar că în multe țări educația sexuală debutează în școala primară. Atunci când educația sexuală începe a fi predată oficial în ciclul gimnazial, se utilizează, de regulă, o definiție mai îngustă a „contactelor sexuale”. Această diferență explică la fel de ce în anumite țări este folosit termenul „educația sexuală și a relațiilor” sau alți termeni similari în loc de „educația sexuală”.

Potrivit Standardelor pentru educația sexuală în Europa, educația sexuală trebuie să fie adecvată vârstei și dezvoltării. Termenul se referă la dezvoltarea treptată a ceea ce prezintă interes, ce este relevant și ce nivel de detalii este necesar la o anumită vârstă sau etapă de dezvoltare.

Disciplina din programa școlară în cadrul căreia se predă educația sexuală, precum și nivelul de studii al profesorului, de asemenea, variază pe întreg continentul european. Uneori, educația sexuală este predată ca disciplină aparte, dar de cele mai multe ori, este integrată în alte discipline. Pare evident faptul că educația sexuală este integrată în biologie, dar nu este o regulă, căci totul este în funcție de țară, tipul școlii și alte condiții. Aceasta poate fi predată și integrată în următoarele discipline: educație civică, orientare socială sau abilități sociale, (promovarea) sănătății, filosofie, religie, limbă sau educația sportivă. Disciplina de bază și nivelul de studii al profesorului influențează mult conținutul și metoda utilizată. Atunci când educația sexuală este integrată în biologie sau în disciplinele aferente sănătății, accentul tinde să fie pus pe aspectele fizice. Aar atunci când disciplina de bază

este din sfera umanitară, se acordă mai multă atenție aspectelor sociale, interactive și morale.

Conform Standardelor pentru educația sexuală în Europa, o abordare bună, care să garanteze o rată de cuprindere mai globală, este integrarea diverselor aspecte în responsabilitatea diferiților profesori, astfel transformând educația sexuală într-o disciplină multidisciplinară. Experiența a demonstrat că este important ca în asemenea cazuri să fie un profesor responsabil pentru coordonarea generală a diferitelor metode și aporturi. O altă abordare utilizată pe larg este angajarea specialiștilor din afara școlii pentru a se ocupa de aceste aspecte specifice. Specialiștii invitați pot fi: medici, asistenți medicali, moașe, tineri lucrători sau psihologi, special instruiți în domeniul educației sexuale. În acest sens, sunt implicate organizațiile neguvernamentale în domeniul educației sexuale sau serviciile de sănătate pentru tineri. În unele țări, cum ar fi Suedia sau Estonia, copiii beneficiază de o parte din educația lor sexuală în centrele de sănătate pentru tineri situate în apropiere.

Un aspect esențial în predarea educației sexuale (și a relațiilor) este statutul obligatoriu în programa școlară, întrucât – potrivit experienței unor țări – atenția acordată educației sexuale este susceptibilă de a scădea după retragerea statutului obligatoriu. Pe de altă parte, atribuirea statutului de obligativitate nu conduce în mod automat la o educație holistică și de bună calitate. Este nevoie și de un proces „de jos în sus”, în care profesorii sunt motivați, instruiți și sprijiniți. În ultimele decenii, în Europa s-a înregistrat o tendință de atribuire a statutului de obligativitate educației sexuale în școli, fără clauze „opționale” care ar permite părinților să-și retragă copiii de la orele respective, în cazul în care au obiecții serioase față de conținutul programei școlare. În practică, părinții (inclusiv cei din populațiile minoritare) susțin, adesea, educația sexuală în școli, deoarece ei înșiși nu sunt capabili sau se rușinează să abordeze subiectul respectiv.

Este important de remarcat faptul că educația sexuală nu a fost vreodată o disciplină promovată prin examen, deși unele elemente ale acesteia ar putea fi, deoarece au fost integrate în disciplinele obligatorii, cum ar fi biologia. Totuși, ca să obțină suficientă atenție, este necesar ca educația sexuală să fie promovată prin examen.

Pentru elaborarea programei școlare, este utilă organizarea unor forme de cooperare cu părinții, nu doar pentru a asigura sprijinul lor, ci și pentru a garanta o „potrivire” optimă între rolul familial al părinților și cel oficial al școlii. O astfel de cooperare este solicitată la nivel oficial, cel puțin într-o țară europeană (Austria). Școala nu este însă, bineînțeles, unica instituție sau organizație care joacă un rol important în acest domeniu. Multe alte organizații ce sunt în legătură strânsă cu copiii și tinerii, inclusiv mass-media, pot avea contribuții practice.

În cele din urmă, nivelul descentralizării autorităților pentru elaborarea și implementarea programelor școlare, inclusiv educației sexuale, diferă. În rezultat, practica educației sexuale poate varia mult între țări. Într-o țară precum Suedia, bunăoară, un stat cu tradiții puternice de educație centralizată, programa școlară este aprobată la nivel central. În țările care dispun de culturi asemănătoare, cum ar fi Danemarca și Olanda, astfel de decizii sunt, totuși, luate la nivel local sau la nivelul școlilor.

Educația sexuală holistică cuprinde o gamă largă de aspecte fizice, emoționale, sociale și culturale. Aceasta nu trebuie să se limiteze la prevenirea bolilor, dar să abordeze toate aspectele citate aici pe larg, în mod imparțial; în plus, nu ar trebui să se bazeze pe frică. Prin urmare, aici este implicată o atitudine pozitivă față de bunăstarea sexuală. Înțelegerea holistică a educației sexuale necesită o alegere precaută a metodelor care fac apel la diferite tipuri de elevi și judecăți. O cerință importantă pentru educația sexuală este ca elevii să se simtă întotdeauna în siguranță: trebuie să fie respectate intimitatea și limitele impuse de ei. Deși sunt încurajați să fie deschiși, elevii n-ar trebui să-și comunice experiențele personale, deoarece acestea nu sunt lucruri care ar trebui cunoscute de toată clasa și s-ar putea să fie criticați. Identificând unele reguli cu care este de acord toată clasa, ar trebui să fie asigurată o atmosferă de încredere. Educația sexuală bazată pe receptivitatea la gen contribuie și ea la sentimentul de siguranță al elevilor.

Potrivit Standardelor pentru educația sexuală în Europa, educația sexuală holistică trebuie să se bazeze pe următoarele principii:

1. Educația sexuală adecvată vârstei coincide cu nivelul de dezvoltare și înțelegere a persoanei și este sensibilă la dimensiunea culturală, socială și de gen. Aceasta corespunde realității vieții tinerilor.
2. Educația sexuală se bazează pe abordarea drepturilor omului (cu privire la sex și reproducere).
3. Educația sexuală se axează pe conceptul holistic de bunăstare, care include sănătatea.
4. Educația sexuală se bazează, cu siguranță, pe egalitatea de gen, auto-determinare și acceptarea diversității.
5. Educația sexuală începe încă de la naștere.
6. Prin educație sexuală trebuie să se înțeleagă o contribuție la crearea unei societăți echitabile și compătitoare prin abilitarea persoanelor și a comunităților.
7. Educația sexuală se sprijină pe informații corecte din punct de vedere științific.

Conform Standardelor pentru educația sexuală în Europa, prin educația sexuală se urmărește obținerea următoarelor rezultate:

1. Crearea unui climat social tolerant, deschis și respectuos față de sexualitate, față de diferite stiluri de viață, atitudini și valori.
2. Respectarea diversității sexuale și a diferențelor de gen și cunoașterea identității sexuale și a rolurilor de gen.
3. Abilitarea oamenilor de a face alegeri informate, bazate pe înțelegere, precum și de a acționa responsabil față de sine și față de partener.

4. Sporirea nivelului de conștientizare și acumularea de cunoștințe despre corpul uman, dezvoltarea și funcțiile acestuia, în special, în ceea ce privește sexualitatea.

5. Abilitatea persoanei de a se dezvolta ca ființă sexuală, mai concret, de a învăța să-și exprime sentimentele și nevoile, de a se bucura de sexualitate în mod plăcut și de a dezvolta rolurile de gen și identitatea sexuală.

6. Acumularea informațiilor corespunzătoare cu privire la aspectele cognitive, sociale, emoționale și culturale despre sexualitate, contracepție, prevenirea ITS și HIV și a constrângerii sexuale.

7. Deținerea deprinderilor de viață pentru a face față tuturor aspectelor privind sexualitatea și relațiile umane.

8. Posedarea de informații cu privire la oferirea și accesul la consiliere și servicii medicale, în special în cazul problemelor și întrebărilor aferente sexualității.

9. Reflectarea asupra sexualității și diferitelor norme și valori conexe drepturilor omului pentru dezvoltarea atitudinilor critice.

10. Abilitatea de a stabili relații (sexuale) în care să persiste înțelegerea reciprocă și respectul față de nevoile și limitele celuilalt și de a avea relații egale. Acest fapt contribuie la prevenirea abuzului și violenței sexuale.

11. Abilitatea de a comunica despre sexualitate, emoții și relații și deținerea vocabularului corespunzător.

În centrul educației sexuale se află competența cadrelor didactice. Totuși, este important de evidențiat că profesorii care predau educația sexuală nu trebuie să fie neapărat profesioniști de grad înalt. Cadrele didactice responsabile de predarea educației sexuale, în mod ideal, ar trebui instruite în acest sens. Dacă niciun profesor instruit nu este disponibil, acest fapt nu ar trebui să fie un argument pentru a nu preda educația sexuală. Chiar în asemenea condiții, educația sexuală trebuie introdusă, odată cu instruirea cadrelor didactice pe parcurs.

La organizarea instruirii, programele trebuie să ia în calcul nivelul la care profesorul/educatorul va preda educația sexuală – cerințele variază în funcție de tipul școlii și grupul de vârstă, de exemplu, un educator necesită o pregătire diferită de cea a profesorului de liceu.

Profesorii competenți au nevoie de instruire în domeniul educației sexuale, precum și un caracter de loialitate față de subiect și motivație înaltă de predare: ei trebuie să creadă cu fermitate în principiile educației sexuale menționate anterior. Acest lucru implică faptul că administrațiile școlilor nu ar trebui să facă presiuni asupra persoanelor care nu sunt disponibile să predea educația sexuală; în schimb, cadrele didactice trebuie stimulate și susținute.

O premisă importantă este disponibilitatea cadrelor didactice de a reflecta asupra propriilor atitudini față de sexualitate și valorile și normele societății, deoarece vor servi drept modele de urmat pentru elevi. Profesorii implicați în predarea educației sexuale au nevoie de structuri de suport și ar trebui să aibă acces și la sprijin de mentorat.

La predarea educației sexuale, educatorii ar trebui să ofere fapte, dar și să ajute elevii să-și dezvolte atitudinile și abilitățile corespunzătoare. Abilitățile de comunicare, negociere, autoanaliză, de luare a deciziilor și soluționare a problemelor reprezintă esența unei educații sexuale de calitate. Cadrele didactice și educatorii de la egal la egal utilizează constant un limbaj neutru atunci când vorbesc despre aspecte sexuale pentru a nu ofensa elevii și pentru a le respecta limitele. Aceștia fundamentează cu fermitate educația sexuală pe drepturile omului și pe acceptarea diversității – prin urmare, ei consideră că sexualitatea este și educație privind drepturile omului și diversitatea.

Rolul, înțelegerea și instruirea profesorilor, precum și cadrul structural în care ei operează sunt extrem de importante pentru educația sexuală de înaltă calitate.

Potrivit unui [articol](#) publicat în iulie 2020 de către Comisarul European pentru Drepturile Omului, Dunja Mijatovic, o educație sexuală cuprinzătoare protejează copiii și contribuie la construirea unei societăți mai sigure și favorabile incluziunii.

Numeroase state membre ale Consiliului Europei au făcut progrese considerabile în ultimele decenii în direcția asigurării unei astfel de educații și a îmbunătățirii conținutului său, astfel încât aceasta să depășească aspectele legate de biologie și de reproducere și să înzestreze în mod real copiii cu cunoștințe despre corpurile și despre drepturile lor, precum și să îi informeze cu privire la egalitatea de gen, la orientarea sexuală, la identitatea de gen și la relațiile interumane sănătoase (o abordare adesea cunoscută sub denumirea de „educație sexuală cuprinzătoare”).

Comisarul european atrage atenția că în pofida dovezilor copleșitoare privind faptul că o educație sexuală cuprinzătoare este în beneficiul copiilor și al societății în ansamblu, ne confruntăm în prezent cu o opoziție reînnoită față de asigurarea educației sexuale obligatorii în școli. Această rezistență ilustrează adesea o opoziție mai largă față de realizarea deplină a drepturilor fundamentale ale anumitor grupuri, în special ale femeilor, ale persoanelor lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersex (LGBTI) și, într-o anumită măsură, ale copiilor înșiși, pe motiv că o astfel de educație ar amenința valorile tradiționale și religioase.

Pe întregul continent s-au înmulțit campaniile prin care se diseminează informații distorsionate sau false cu privire la programele de educație sexuală existente. Autorii acestor campanii au prezentat educația sexuală drept sexualizare a copiilor de la o vârstă fragedă, „propagandă în favoarea homosexualității”, răspândirea „ideologiei de gen” și privarea părinților de dreptul lor de a-și educa copiii în conformitate cu propriile valori și convingeri. Dezinformarea cu privire la conținutul real al programei de învățământ este răspândită în mod deliberat pentru a-i speria pe părinți.

În [Orientările tehnice internaționale privind educația sexuală](#), UNESCO a precizat obiectivele educației sexuale ca fiind „predarea și învățarea despre aspectele cognitive, emoționale, fizice și sociale ale sexualității. Scopul său este de a înzestra copiii și tinerii cu cunoștințele, competențele, atitudinile și valorile care îi vor ajuta: să își asigure sănătatea, bunăstarea și demnitatea; să dezvolte relații sociale și sexuale bazate pe respect; să țină seama de modul în care alegerile lor le afectează propria bunăstare și pe cea a altora; să înțeleagă și să își asigure protecția drepturilor lor pe tot parcursul vieții.”

Contrar celor susținute de persoanele care se opun educației sexuale, [cercetările](#) efectuate la nivel național și internațional au demonstrat beneficiile unei educații sexuale cuprinzătoare, inclusiv: întârzierea debutului activității sexuale, reducerea asumării de riscuri, creșterea utilizării mijloacelor de contracepție și atitudini îmbunătățite în ceea ce privește sănătatea sexuală și reproductivă.

În prezent, educația sexuală în școli este cu atât mai necesară cu cât, în majoritatea cazurilor, copiii pot obține – și obțin – informații prin alte mijloace, în special prin intermediul internetului și al platformelor de comunicare socială. Deși acestea pot fi surse de informații utile și adecvate, ele pot, de asemenea, să transmită o imagine distorsionată a sexualității și să nu furnizeze informații cu privire la aspectele emoționale și la cele referitoare la drepturile legate de sexualitate. Prin intermediul site-urilor web sau al platformelor de comunicare socială, copiii pot avea de asemenea acces la informații inexacte din punct de vedere științific, de exemplu în ceea ce privește contracepția.

Este util să se sublinieze că educația sexuală în școli vine ca o completare la ceea ce poate fi împărtășit de părinți acasă, iar nu ca un substitut al informațiilor respective.

O educație sexuală cuprinzătoare este un instrument puternic de combatere a violenței, a abuzului și a discriminării, precum și de promovare a respectului pentru diversitate.

Educația sexuală este, de asemenea, un context ideal pentru creșterea gradului de conștientizare cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă și la drepturile femeilor, inclusiv accesul la mijloace moderne de contracepție și la **avort în condiții de siguranță**. [Cercetările](#) efectuate în Europa sub auspiciile Organizației Mondiale a Sănătății indică faptul că rata natalității în rândul adolescentelor tinde să fie mult mai mare în țări precum Bulgaria și Georgia, unde nu au fost instituite programe obligatorii de educație sexuală cuprinzătoare. Sarcina timpurie poate nu doar să fie foarte dăunătoare pentru sănătatea fetelor adolescente, ci și să aibă ca rezultat limitări serioase ale oportunităților educaționale ale acestora.

Programele de educație sexuală existente tind adesea să excludă complet persoanele LGBTI și aspectele legate de aceste persoane sau chiar să le stigmatizeze. Tinerii LGBTI se confruntă însă adesea cu intimidarea în școală și sunt expuși unui risc mai mare de a se automutila sau de a se sinucide din cauza respingerii orientării lor sexuale de către societate. La fel ca toți ceilalți copii, aceștia ar trebui să beneficieze de o educație sexuală cuprinzătoare care să răspundă nevoilor lor. Prin urmare, educația sexuală trebuie să includă informații relevante pentru ei, exacte din punct de vedere științific și adecvate

vârstei. Aceasta înseamnă a-i ajuta pe copii să înțeleagă orientarea sexuală și identitatea de gen și să înlăture miturile și stereotipurile comune referitoare la persoanele LGBTI.

Prin faptul că furnizează informații factuale, care nu stigmatizează, cu privire la orientarea sexuală și la identitatea de gen ca fiind un aspect al dezvoltării umane, educația sexuală cuprinzătoare poate contribui la salvarea de vieți. Aceasta poate contribui la combaterea homofobiei și a transfobiei, în școli și în afara acestora, precum și la crearea unui mediu de învățare mai sigur și mai favorabil incluziunii pentru toți.

Organismele internaționale din domeniul drepturilor omului au stabilit că copiii și tinerii au dreptul de a beneficia de o educație sexuală cuprinzătoare, exactă, fundamentată științific și sensibilă din punct de vedere cultural, bazată pe standardele internaționale existente. Printre acestea se numără Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Convenția ONU cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale și, la nivel european, Carta socială europeană și convențiile de la Lanzarote și de la Istanbul.

Dreptul de a beneficia de o educație sexuală cuprinzătoare derivă dintr-o serie de drepturi protejate, cum ar fi dreptul de a nu suferi violențe sau discriminări, dreptul la cel mai înalt standard realizabil de sănătate mintală și fizică, dar și dreptul de a primi și de a transmite informații și dreptul la educație de calitate și favorabilă incluziunii, inclusiv la educație în domeniul drepturilor omului. Într-un [raport](#) din 2010 privind educația sexuală, Raportorul special al ONU privind dreptul la educație a subliniat că „educația sexuală ar trebui considerată un drept în sine și ar trebui corelată în mod clar cu alte drepturi, în conformitate cu principiul interdependenței și indivizibilității drepturilor omului”. Necesitatea unei educații sexuale este de asemenea recunoscută în [Agenda 2030](#)³ pentru dezvoltare durabilă a Organizației Națiunilor Unite și este necesară realizarea mai multor obiective incluse în această agendă.

O educație sexuală cuprinzătoare este parte a unei educații de calitate. **Astfel, aceasta ar trebui să fie prevăzută de lege, obligatorie și integrată în sistemul de învățământ începând din primii ani de școală.** Este îngrijorător faptul că, potrivit unui [sondaj](#) din 2018, educația sexuală era obligatorie în doar 11 dintre cele 22 de state membre ale Consiliului Europei care au participat la acesta.

Persoanele care se opun educației sexuale pledează adesea pentru un drept al părinților de a renunța, în numele copiilor lor, la participarea acestora la educația sexuală obligatorie. Standardele internaționale în domeniul drepturilor omului privind dreptul la libertatea de religie sau de convingere nu dau însă părinților dreptul de a-i reține pe copii de la cursurile de educație sexuală în cadrul cărora se transmit informații relevante într-un mod obiectiv și imparțial.

Programele de învățământ și metodele de predare trebuie să fie adaptate la diferitele etape de dezvoltare a copiilor și să țină seama de capacitatea lor de evoluție. [Orientările tehnice internaționale privind educația sexuală](#) ale UNESCO din 2018 acoperă o

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

serie de grupe de vârstă, de la 5-8 de ani până la 15-18+ ani. Așa cum s-a subliniat în Orientările tehnice ale UNESCO, este esențial pentru copii să învețe despre sexualitate și despre comportamentele sexuale mai sigure înainte să devină activi din punct de vedere sexual, astfel încât să fie pregătiți în mod adecvat pentru relații sănătoase și consensuale. UNESCO recomandă, de asemenea, utilizarea unor abordări participative și centrate pe elev, care să le permită copiilor să își dezvolte gândirea critică.

Informațiile furnizate copiilor ca parte a educației sexuale trebuie să fie relevante și să se bazeze pe date științifice și pe standardele în domeniul drepturilor omului. Educația sexuală nu ar trebui să includă judecăți de valoare sau să perpetueze prejudecăți și stereotipuri. Comitetul european pentru drepturile sociale a [subliniat](#) că „educația privind sănătatea sexuală și reproductivă trebuie să fie oferită elevilor fără niciun fel de discriminare” și că aceasta nu ar trebui să fie folosită „ca instrument de consolidare a unor stereotipuri înjositoare și de perpetuare a unor prejudecăți care contribuie la excluderea socială a grupurilor marginalizate în mod tradițional și a altor persoane care se confruntă cu discriminări înrădăcinate și cu alte forme de dezavantaje sociale care au ca efect negarea demnității lor umane”. De asemenea, programele școlare privind educația sexuală ar trebui să fie evaluate și revizuite periodic, pentru a se asigura faptul că acestea sunt exacte și răspund nevoilor existente.

Este esențial să se ofere familiilor informații exacte cu privire la ce anume implică – și la ce nu implică – în realitate educația sexuală și să se explice beneficiile pentru toți, nu doar pentru copii. În mod evident, pentru ca educația sexuală să fie acceptată și pusă în aplicare cu succes, aceasta ar trebui să țină seama de mediile culturale și religioase ale comunităților și ale părinților. Prin urmare, școlile ar trebui să fie sprijinite să se implice alături de aceștia, inclusiv, după caz, împreună cu liderii religioși, și să țină seama de opiniile acestora atât timp cât ele nu contrazic înseși obiectivele educației sexuale, interesul superior al copilului sau standardele în domeniul drepturilor omului.

Este importantă consultarea și implicarea tinerilor înșiși, în primul rând, pentru a se asigura faptul că conținutul educației furnizate acestora este relevant și adaptat la nevoile lor. De exemplu, la sfârșitul anului 2019, Ministerul Educației din Ucraina a decis să introducă [programe](#) de formare în materie de educație colegială pentru educația sexuală și pentru prevenirea HIV în școli, care urmează să fie furnizate de o organizație internațională de tineret.

O educație sexuală cuprinzătoare ar trebui să fie asigurată și pentru copiii și tinerii neșcolarizați. Acest lucru este deosebit de relevant pentru copiii și tinerii cu dizabilități, dintre care, din păcate, mulți nu au încă acces la sistemul tradițional de învățământ. Sexualitatea lor tinde să fie ignorată sau chiar percepută ca fiind dăunătoare și, prin urmare, aceștia sunt adesea lipsiți de orice acces la informații adecvate cu privire la sexualitate și la relațiile interumane, în pofida vulnerabilității lor crescute la abuzuri sexuale și la exploatare sexuală. [Educația sexuală online](#) poate fi un instrument util pentru copiii neșcolarizați, cu condiția ca aceștia să aibă acces la spații digitale sigure și favorabile incluziunii.

În sfârșit, este de o importanță crucială ca profesorii să beneficieze de formare specializată adecvată și de sprijin pentru predarea în cadrul educației sexuale cuprinzătoare, chiar dacă o parte a procesului de predare este realizat de către actori externi. Integrarea formării privind educația sexuală în programele de formare periodică a cadrelor didactice, astfel cum s-a procedat în Estonia și în Finlanda, este o modalitate eficientă de a se asigura faptul că toate cadrele didactice sunt pregătite în mod adecvat. Furnizarea educației sexuale de către școli ar trebui, de asemenea, să fie monitorizată și evaluată îndeaproape și în mod regulat.

IMPACTUL STUDIULUI EDUCAȚIEI SEXUALE ASUPRA VIEȚII INTIME A TINERILOR

Printre concluziile studiului [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#), elaborat de OMS în 2018, se numără și următoarele informații:

- *În țările în care educația sexuală este bine dezvoltată și cuprinzătoare, tinerii indică frecvent școala ca sursă principală de informații despre sexualitate, iar ratele sarcinilor în rândul adolescentelor sunt, în general, foarte scăzute. Prin contrast, în țările unde educația sexuală lipsește aproape complet din curriculumul școlar, se observă rate ridicate ale natalității în rândul adolescentelor.*
- *Acolo unde educația sexuală este slab reprezentată sau inexistentă în școli, este mai puțin probabil ca tinerii sexual activi să utilizeze metode contraceptive sigure, ceea ce contribuie la creșterea ratei sarcinilor neplanificate la vârste fragede.*

[Orientările tehnice internaționale privind educația sexuală](#) elaborate de UNESCO în anul 2018 (p. 28-30) evidențiază în cap. 4 impactul educației sexuale asupra comportamentului sexual, a sănătății, cunoștințelor, atitudinilor și asupra altor tipuri de comportamente. Printre concluziile la care au ajuns autorii orientărilor tehnice se numără și:

- *Programele de educație sexuală bazate pe un program de învățământ contribuie la următoarele rezultate: amânarea începerii raporturilor sexuale, reducerea frecvenței raporturilor sexuale, reducerea numărului de parteneri sexuali, reducerea asumării de riscuri, sporirea gradului de utilizare a prezervativelor, sporirea gradului de utilizare a contraceptivelor;*
- *Educația sexuală - în școli sau în afara lor - nu determină creșterea activității sexuale, a comportamentului sexual riscant sau a ratelor de infectare cu ITS/HIV;*
- *Aproape toate programele de educație sexuală care au fost studiate sporesc cunoștințele despre diferite aspecte ale sexualității și despre riscul de sarcină sau HIV și alte ITS;*
- *Programele care promovează doar abstinanța s-au dovedit a fi ineficiente în ceea ce privește întârzierea începerii vieții sexuale, reducerea frecvenței actului sexual sau reducerea numărului de parteneri sexuali. Programele care combină accentul pus pe întârzierea activității sexuale cu informații privind utilizarea prezervativelor sau a contraceptivelor sunt eficiente.*

Potrivit studiului [Educația sexuală în Uniunea Europeană \(2020\)](#), în general, dovezile obținute prin studii controlate randomizate au demonstrat că programele de educație sexuală au avut un impact pozitiv asupra comportamentelor asociate cu sănătatea sexuală. Acestea includ reducerea comportamentelor riscante, întârzierea debutului vieții sexuale, creșterea utilizării metodelor contraceptive și a prezervativelor, precum și scăderea numărului de parteneri sexuali. Pe lângă influența asupra comportamentelor, cercetările sugerează că programele de educație sexuală implementate în mediul școlar contribuie la îmbunătățirea cunoștințelor și atitudinilor elevilor privind sănătatea sexuală, inclusiv în ceea ce privește conștientizarea importanței contracepției.

Același studiu subliniază faptul că, deși există un număr mai redus de studii controlate randomizate care asociază în mod direct aceste programe cu îmbunătățirea unor indicatori biologici – precum scăderea ratei sarcinilor în rândul adolescentelor sau reducerea prevalenței infecțiilor cu transmitere sexuală (ITS), inclusiv HIV – literatura de specialitate reflectă un consens conform căruia educația sexuală nu favorizează creșterea activității sexuale, a comportamentelor riscante sau a incidenței ITS/HIV în rândul tinerilor.

Potrivit datelor Eurostat referitoare la perioada 2013 - 2023, în România se înregistrează cele mai multe nașteri din UE în rândul fetelor cu vârste cuprinse între 10 și 14 ani. Cu toate acestea, în România, în anul 2023, s-au înregistrat cele mai puține nașteri din perioada analizată, respectiv 318 nașteri, iar cele mai multe s-au înregistrat în anul 2021, respectiv 414.

Tabel 1. Numărul de nașteri în rândul fetelor cu vârste cuprinse între 10 și 14 ani

ANUL/ STATUL	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Austria	3	6	6	5	1	6	0	1	0	1	2
Belgia	7	4	13	8	12	10	0	0	0	0	0
Bulgaria	150	168	139	130	130	125	127	112	135	124	116
Cehia	4	1	3	7	5	3	6	6	7	7	8
Cipru	0	0	0	0	0	3	0	3	0	1	1
Croația	2	2	2	2	4	0	2	1	1	2	0
Danemarca	0	2	1	0	2	0	0	0	0	0	1
Estonia	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0
Finlanda	1	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0
Franța	83	130	117	100	115	84	106	79	91	81	91
Germania	49	66	70	77	56	60	43	47	49	: ⁴	:
Grecia	51	71	32	52	46	55	56	68	66	69	61
Irlanda	2	4	3	1	0	0	3	2	2	1	1
Italia	5	4	3	7	2	4	2	2	2	6	4
Letonia	3	2	4	1	3	0	1	1	1	2	0
Lituania	3	3	3	2	1	3	1	0	3	:	:
Luxemburg	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Malta	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1
Polonia	12	20	17	19	14	12	12	12	12	23	10
Portugalia	20	16	19	19	21	14	17	16	7	5	10

⁴ În cazul unor state, lipsesc datele pentru anumiți ani, fapt indicat prin două puncte.

România	344	398	367	354	409	397	385	371	414	378	318
Slovacia	14	20	24	12	23	22	20	21	17	19	19
Slovenia	2	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1
Spania	68	59	48	48	43	31	9	27	27	10	16
Suedia	3	2	2	6	1	3	1	3	1	2	2
Țările de Jos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ungaria	43	33	36	35	37	36	29	23	24	27	18

Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_fordager_custom_16686642/default/table?lang=en

Potrivit datelor Eurostat referitoare la perioada 2013 - 2023, în România se înregistrează cele mai multe nașteri din UE în rândul fetelor cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani. Cu toate acestea, în România, în anul 2023, s-au înregistrat cele mai puține nașteri din perioada analizată (2013 - 2023), respectiv 12249 nașteri, iar cele mai multe s-au înregistrat în anul 2016, respectiv 17323.

În anul 2023, cele mai puține nașteri în rândul fetelor cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani s-au înregistrat în Luxemburg (30), Malta (80) și Estonia (110), iar cele mai multe, în România (12249), urmată de Franța (9247), Germania (8176) și Bulgaria (4860) .

Tabel 2. Numărul de nașteri în rândul fetelor cu vârste cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani

ANUL/ STATUL	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Austria	1.405	1.236	1.251	1.184	1.072	849	805	785	657	625	653
Belgia	1.686	1.665	1.510	1.395	1.335	1.243	1.178	1.120	1.024	981	1.021
Bulgaria	5.715	5.468	5.195	5.024	5.189	5.326	5.179	4.987	4.895	4.829	4.860
Cehia	2.149	2.085	2.032	2.024	2.025	1.841	1.737	1.660	1.461	1.406	1.269
Cipru	99	91	96	121	132	155	127	144	129	153	134
Croația	969	945	851	831	759	653	661	547	481	484	474
Danemarca	517	419	393	437	312	274	222	187	151	120	135
Estonia	380	360	284	229	222	209	189	182	143	127	110
Finlanda	765	745	611	535	470	429	402	398	398	341	313
Franța	14.484	14.539	13.625	12.671	11.991	11.602	11.352	10.526	9.674	9.643	9.247
Germania	12.026	12.009	12.245	14.331	12.180	10.915	9.974	9.384	8.366	8.496	8.176
Grecia	1.804	1.831	1.848	2.017	1.920	1.886	1.864	1.904	1.663	1.649	1.670
Irlanda	1.029	896	897	836	760	676	641	555	520	540	511
Italia	6.148	5.804	5.263	4.968	4.454	4.119	3.597	3.223	2.901	2.768	2.709
Letonia	707	667	585	495	472	384	417	346	334	300	277
Lituania	935	904	873	776	624	581	467	362	298	293	216
Luxemburg	58	64	71	56	50	53	45	44	31	34	30
Malta	125	108	106	108	111	109	109	93	93	78	80
Polonia	10.726	9.818	8.978	8.334	7.331	6.686	6.008	5.128	4.283	3.802	3.425
Portugalia	2281	1987	1810	1727	1654	1549	1565	1319	1137	1240	1275
România	16.024	16.609	16.714	17.323	16.915	16.032	15.529	14.892	14.581	13.631	12.249
Slovacia	2.726	2.868	2.851	2.998	2.929	2.824	2.856	2.762	2.785	2677	2661
Slovenia	159	169	143	139	129	118	149	142	119	112	127
Spania	7.014	6.781	6.461	6.303	6.121	5.505	5.339	4.798	4.236	4.386	4.131
Suedia	954	891	783	788	807	790	627	512	453	408	356
Țările de Jos	1.360	1.276	1.109	1.076	1.023	950	915	876	715	771	727
Ungaria	4.816	4.977	4.718	5.004	4.550	4.313	4.178	4.096	3.661	3237	3216

Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_fordager_custom_16686658/default/table?lang=en

În baza de date Eurostat, sunt disponibile serii de date cu privire la avorturile în rândul tinerelor sub vârsta de 15 ani doar pentru 16 din 27 de state membre UE. În anul 2023, cele mai multe avorturi la fetele cu vârste sub 15 ani s-au înregistrat în Spania (315) și în Germania (304). Pentru Franța lipsesc datele pentru anul 2023, dar în anul 2022, numărul avorturilor s-a ridicat la 438. În deceniul cuprins între 2013 și 2023, în România, numărul avorturilor în rândul minorelor cu vârste sub 15 ani a scăzut cu aprox. 80%, de la 664 în 2013, la 132 în 2023.

Tabel 3. Numărul de avorturi legal induse la tinerele cu vârste sub 15 ani

ANUL/ STATUL	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bulgaria	137	130	118	98	115	117	127	103	100	:	:
Cehia	38	34	26	34	34	34	25	26	:	24	:
Croația	1	1	2	0	2	4	5	0	1	2	2
Estonia	13	10	13	16	7	13	4	6	7	4	:
Finlanda	35	16	20	23	22	15	19	29	28	16	20
Franța	:	711	667	561	487	500	516	436	487	438	:
Germania	:	369	337	330	280	240	:	264	:	284	304
Italia	218	225	:	165	136	143.0	:	120	119	160	:
Letonia	7	3	2	4	8	1	0	2	:	:	:
Lituania	2	5	5	1	1	3	2	2	0	1	2
Portugalia	:	59	62	39.0	46	51	42	30	:	41	:
România	664	544	422	412	289	289	300	188	153	159	132
Slovacia	20	7	16	20	13	17	6	16	14	14	12
Slovenia	1	:	0	0	1	4	1	2	:	6	:
Spania	503	:	371	:	345	310	341	257	312	306	315
Ungaria	168	161	161	177	140	125	155	139	111	125	104

Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_fabort_custom_16677148/default/table?lang=en

Eurostat a publicat serii de date cu privire la avorturile în rândul tinerelor cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani pentru 18 din 27 de state membre UE. În România, numărul avorturilor în rândul minorelor cu vârste sub 15 ani a scăzut într-un deceniu cu aprox. 65%, de la 7.611 în 2013, la 2.645 în 2023. Pentru anul 2023, lipsesc date pentru anumite state, dar se poate observa că statele cu cele mai multe avorturi înregistrate în rândul fetelor cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani se înregistrează în Franța (19.171 în anul 2022), Spania (10.129 în anul 2022 și 10.619 în anul 2023) și Germania (7.048 în anul 2022 și 7.461 în anul 2023).

Tabel 4. Numărul de avorturi legal induse la tinerele cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani

ANUL/ STATUL	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bulgaria	2.453	2.410	2.216	2.110	2.057	2.003	1.891	1.550	1.545	:	:
Cehia	1.696	1.472	1.345	1.266	1.222	1.091	1.069	981	:	910	:
Croația	220	217	224	180	155	160	163	149	137	184	203
Danemarca	2.206	2.051	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Estonia	510	442	431	372	306	291	259	232	246	240	:
Finlanda	1.598	1.379	1.228	1.126	1.065	903	914	898	822	822	867
Franța	:	26.707	24.608	22.505	21.293	21.031	21.151	18.138	17.338	19.171	:
Germania	:	8.437	8.216	7.735	7.633	7.458	:	6.892	:	7.048	7.461
Italia	7.965	7.255	:	6.275	5.884	5.493	:	4.098	4.198	4.597	:
Letonia	370	291	242	268	183	192	39	144	:	:	:

Lituania	401	362	314	249	226	180	200	120	99	118	91
Polonia	16	:	:	72	18	:	36	:	:	:	:
Portugalia	:	1.770	1.731	1.595	1.438	1.318	1.361	1.122	:	1.324	:
România	7.611	7.287	6.431	5.955	5.267	4.883	4.294	2747	2.533	2.517	2.645
Slovacia	743	697	681	630	571	576	482	411	386	383	386
Slovenia	267	:	208	219	176	209	189	169	:	162	:
Spania	12.268	:	9.641	:	9.410	9.518	10.038	8.407	9.076	10.129	10.619
Ungaria	4.423	4.245	4.072	3.899	3.701	3.472	3.342	2.969	2.647	2.647	2.570

Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_fabort_custom_16664029/default/table?lang=en

În baza de date Eurostat, există serii de date cu privire la avorturile în rândul tinerelor cu vârste cuprinse între 20 și 24 ani doar pentru 18 din 27 de state membre UE. În România, numărul avorturilor în rândul minorelor cu vârste sub 15 ani a scăzut într-un deceniu cu aprox. 66%, de la 17.392 în 2013, la 5.977 în 2023.

În anul 2023, cele mai multe avorturi legal induse la tinerele cu vârste cuprinse între 20 și 24 de ani s-au înregistrat în Spania (23.762) și Germania (20.123). Lipsesc datele pentru anul 2023 pentru Italia și Franța, dar se poate observa că în anul 2022, acestea au înregistrat 51.588 de avorturi, respectiv 11.083 de avorturi legal induse la tinerele cu vârste cuprinse între 20 și 24 de ani.

Tabel 5. Numărul de avorturi legal induse la tinerele cu vârste cuprinse între 20 și 24 de ani

ANUL/ STATUL	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bulgaria	5.977	5.551	5.523	4.821	4.589	4.069	3.556	3.311	3.299	:	:
Cehia	4.111	3.852	3.599	3.375	3.298	3.013	2.832	2.565	:	2.654	:
Croația	500	464	525	365	420	434	485	424	461	486	504
Danemarca	4.105	4.023	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Estonia	1.282	1.055	983	851	745	628	678	586	524	553	:
Finlanda	2.915	2.810	2.560	2.440	2.358	2.128	2.093	1.860	1.575	1.646	1.749
Franța	:	54.946	51.917	50.492	49.950	50.326	50.911	46.880	46.270	51.588	:
Germania	:	21.761	20.646	19.797	19.942	19.832	:	19.113	:	19.591	20.123
Italia	18.058	16.412	:	14.675	14.102	13.336	:	10.725	10.352	11.083	:
Letonia	1.214	1.096	849	751	617	553	135	379	:	:	:
Lituania	1.053	1.128	844	784	736	614	504	447	416	381	376
Polonia	90	68	137	86	18	104	84	:	:	:	:
Portugalia	:	3.756	3.789	3.667.0	3.563	3.352	3.514	3.277	:	4.013	:
România	17.392	15.316	13.216	11.876	10.493	9.602	8.901	5.782	5.300	5.332	5.977
Slovacia	1.821	1.681	1.603	1.504	1.410	1.382	1.136	1.027	943	1.002	1.001
Slovenia	591	:	546	554	566	504	456	418	:	498	:
Spania	22.963	:	19.063	:	19.667	20.595	20.938	18.288	18.753	21.869	23.762
Ungaria	7.335	7.109	6.955	6.973	6.611	6.328	6.174	5.847	5.262	5.217	5.132

Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_fabort_custom_16677957/default/table?lang=en

AUSTRIA⁵

În Austria, educația sexuală este reglementată prin intermediul [Decretului privind educația sexuală \(Grundsatzertlass Sexualpädagogik\)](#), adoptat în 2015. Acesta reprezintă o variantă îmbunătățită a unui decret mai vechi de la începutul anilor 1970. Astfel, educația sexuală este integrată în cadrul subiectului de predare “Sănătate și activitate fizică”. La elaborarea noului cadru legislativ au participat Asociația pentru Platificare Familială, precum și alte ONG-uri din domeniu, în vederea conceperii unor programe școlare corespunzătoare și a dezvoltării conceptului autocunoașterii (positive), pornind de la [Standardele europene pentru educație sexuală](#).

Educația sexuală este integrată în diferite materii școlare. În clasele primare, educația sexuală este cuprinsă în „cunoștințele generale” (*Sachkunde*), iar în ciclul secundar de învățământ este parte din orele de biologie și/ sau religie. De asemenea, educația sexuală este integrată în cadrul orelor de educație sanitară, luând forma unor prezentări, care la solicitarea profesorului, sunt realizate de către experți din afara sistemului școlar.

Educația sexuală este obligatorie pentru toți elevii, începând cu vârsta de 10 ani (ciclul primar de învățământ) și continuă pe tot parcursul ciclului secundar.

Subiectele discutate în cadrul orelor privesc următoarele mari teme: aspecte biologice, sarcina și nașterea, contracepția, dragostea, căsătoria, rolul genurilor, HIV/SIDA, bolile cu transmitere sexuală, conținutul online media și sexualitatea, acordul partenerilor pentru începerea vieții sexuale, violența sexuală și domestică, drepturile omului și sexualitatea.

Ministerul Educației este responsabil cu elaborarea curriculei școlare, alături de reprezentanți ai altor ministere precum și de profesori/ experți educaționali și de profesioniști în sănătate, însă predarea efectivă a educației sexuale depinde de la școală la școală și de la profesor la profesor. Profesorii nu beneficiază de o pregătire specială în vederea predării orelor de educație sexuală. Doar o parte dintre aceștia participă la cursuri de pregătire pe durata a 2-3 zile. În cadrul Universității de la Viena, studenții care urmează să devină profesori pot opta pentru efectuarea unui curs opțional privind educația sexuală.

În anul 2016, în cadrul Universității Stefan Zweig din Salzburg, a fost înființat Centrul Federal pentru Educația Sexuală, care furnizează, susține și evaluează educația sexuală în Austria.

Nu există un sistem de monitorizare privind implementarea educației sexuale. Ministerul pentru Familii și Tineret recomandă ca educația sexuală să facă parte din

⁵ Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Austria fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

curricula de predare a tuturor profesorilor, începând cu educatorii de la nivelul grădinițelor și până la nivel universitar.

În Austria, există numeroase servicii care promovează sănătatea sexuală și reproductivă în rândul tinerilor și care pot fi accesate de către aceștia în mod gratuit. Aceste servicii sunt parte integrantă a altor servicii privind sănătatea din cadrul spitalelor de la nivelul statelor federale. În Viena, aceste servicii, cu excepția avorturilor și obținerii de contraceptive, sunt gratuite pentru tineri. Din punct de vedere legal, minorii în vârstă de 14 ani, pot beneficia de măsuri de contracepție sau opta pentru avort. Doar în anumite cazuri excepționale, un medic poate decide dacă o persoană cu vârsta sub 14 ani este capabilă să înțeleagă și să decidă⁶ și abia apoi să prescrie un tratament cu anticoncepționale sau să efectueze avortul.

BELGIA (regiunea Flandra)⁷

Între anii 1997 și 2010, au fost adoptate mai multe decrete regale cu privire la îmbunătățirea cunoștințelor și atitudinilor elevilor cu privire la sexualitate și introducerea materiei în curricula școlară. În cadrul decretului din 2010, s-a reglementat ca educația sexuală să fie predată în ciclul secundar de învățământ, în cadrul lecțiilor despre natură, științe și abilități sociale. De asemenea, prin intermediul decretului se urmărea aderarea la [Standardele europene pentru educație sexuală](#) și înțelegerea sexualității prin intermediul abordării holistice.

În Flandra, responsabilitatea cu privire la educație revine autorităților regionale, respectiv guvernului flamand. Guvernul trimite echipe de inspectori în școli în vederea monitorizării respectării obiectivelor generale și a politicilor privind dezvoltarea. Școlile întocmesc planurile de lecție și decid asupra subiectelor care urmează a fi predate. Școlile beneficiază de un anumit grad de autonomie cu privire la modalitatea de predare și momentul realizării acesteia, dar în limitele realizării obiectivelor general-educaționale.

Diferite grupuri și organizații, precum cele ale profesorilor, persoanelor tinere, grupurilor religioase (în cadrul școlilor religioase), profesioniști în domeniul sănătății, ONG-uri și părinți pot influența metoda de predare a educației sexuale. În anul 2016, în urma unei ample dezbateri cu privire la conceperea unui noi curricule (nu doar cu privire la subiectul

⁶ [https://www.sozialministerium.at/dam/jcr:c1fb9092-dd41-44f5-b7a8-a23f5e8eb66d/Information_%C3%BCber_die_Einholung_der_Einwilligung_in_der_Kinder-_und_Jugendlichenpsychotherapie_\(BMSGPK\)_Stand_04.05.2020.pdf](https://www.sozialministerium.at/dam/jcr:c1fb9092-dd41-44f5-b7a8-a23f5e8eb66d/Information_%C3%BCber_die_Einholung_der_Einwilligung_in_der_Kinder-_und_Jugendlichenpsychotherapie_(BMSGPK)_Stand_04.05.2020.pdf)

⁷ Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Belgia fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

sexualității), unde au fost invitate toate părțile interesate, a fost întocmit un raport final și prezentat parlamentului.

Părinții pot influența modalitatea de predare a educației sexuale prin intermediul prezenței lor în cadrul consiliilor școlare. Autoritățile recomandă ca părinții să participe la elaborarea politicilor de sănătate în școli.

Lecțiile de educație sexuală sunt obligatorii pentru toți elevii. În general, educația sexuală începe a fi predată înainte de împlinirea vârstei de 10 ani și poate continua până la împlinirea vârstei de 16 ani sau chiar mai departe. Numărul total de ore de educație sexuală nu este stabilit. În general, materia *“Relationele en Seksuele Vorming”* (Educație relațională și sexuală) face parte din politicile de sănătate ale școlilor. Subiectul sexualității este integrat și altor materii și poate lua chiar forma unor proiecte săptămânale. Școlile decid în cadrul căror materii să integreze predarea aspectelor non-biologice ale sexualității.

Subiectele discutate pe larg în cadrul orelor de educație sexuală se referă la aspectele biologice ale sexualității și la conștientizarea corpului, sarcină și naștere, contracepție, bolile cu transmitere sexuală, precum și accesul la avort în condiții de siguranță.

Subiectele tratate succint în cadrul orelor de educație sexuală privesc subiectul HIV/SIDA, dragostea, mariajul și parteneriatul, abuzul sexual și violența sau violența domestică. Aceste subiecte sunt incluse în cadrul mai multor manuale și publicații destinate utilizării în școli. Reprezentanții ONG-urilor sunt câteodată rugați să susțină lecții cu privire la aspectele legate de sexualitate, însă bugetul școlilor este unul limitat. În Flandra, nu există o opoziție semnificativă cu privire la predarea orelor de educație sexuală.

Cei mai mulți profesori nu beneficiază de o pregătire specială atunci când vine vorba de predarea educației sexuale. Școlile au atribuții clare cu privire la organizarea predării materiei. Diferite materiale educative și ghiduri orientative au fost dezvoltate la inițiativa privată a editurilor și ONG-urilor, precum organizația experților regionali [SENSOA](#). Organizația SENSOA este recunoscută ca partener al guvernului flamand, iar cooperarea dintre organizație și executiv este prevăzută în cadrul unui acord de management, concretizat în planuri anuale și bugetare corespunzătoare. Copiii și tinerii reprezintă unul dintre principalii beneficiari ai activității SENSOA, care susține profesorii și pe alți intermediari în cadrul procesului de predare a educației relaționale și sexuale prin intermediul dezvoltării de metodologii specifice, organizate pe grupe de vârstă ([3-6 ani](#), [6-12 ani](#), [12-18 ani](#)). Spre exemplu, pentru grupa 6-12 ani, SENSOA pune la dispoziția profesorilor și nu numai, informații cu privire la teme adaptate copiilor, materiale și metodologii, printre care o expoziție interactivă despre sexualitate și relaționare⁸ concepută astfel încât să răspundă atât nevoilor de cunoaștere ale copiilor de până în 8 ani (corpul uman, diferențe bărbat-femeie, schimbări fizice, reproducere – concepție, sarcina, naștere și relații, reziliență psihologică și relaționare) cât și ale celor de până în 12 ani (informații

⁸ <https://dewereldvankina.stad.gent/bezoek/kzag2beren>

despre corpul uman și igienă, schimbări fizice, diferențe bărbat–femeie, reproducere și contracepție, sexualitate, relaționare și reziliență). De asemenea, sunt puse la dispoziția profesorilor [materiale scrise](#) cât și lecții video ([The Doctor Bea show-lesson modules](#)).

Materialele și ghidurile elaborate de ONG-uri reflectă abordarea participativă cu privire la educația sexuală. Este important de subliniat că tratarea subiectului sexualității variază de la profesor la profesor și la școală la școală.

În Belgia, există o legătură directă între educația sexuală predată în școli și serviciile care promovează sănătatea sexuală în rândul tinerilor. Astfel, școlile colaborează cu centrele de îndrumare a elevilor în vederea furnizării de servicii în domenii precum învățarea și studiul, evoluția școlară, îngrijirea preventivă a sănătății și dezvoltarea socio-emoțională. De asemenea, în cadrul unor astfel de centre sunt organizate examene fizice obligatorii pentru elevii din anumite clase. Aceste centre colaborează la rândul lor cu alte instituții din domeniul bunăstării și sănătății, precum centrele de consiliere pentru copiii abuzați sau pentru întreruperea sarcinii. Elevii, părinții, profesorii și consiliile școlilor pot solicita îndrumarea, informarea sau sfatul unui astfel de centru, inclusiv în probleme ce țin de subiectul sexualității. Părinții pot solicita informații centrelor specializate pentru tineri dacă aceștia s-au adresat lor pentru consultații și încă mai locuiesc împreună.

Nu este reglementată vârsta la care o persoană poate beneficia de contracepție sau întreruperea sarcinii. Dacă medicul decide că un tânăr este capabil să ia o decizie adecvată în această problemă, nu va informa părinții. Există servicii specializate în întreruperea de sarcină care respectă anonimatul.

BULGARIA⁹

În 2016, parlamentul bulgar a procedat la adoptarea unui nou cadru legislativ de reglementare a educației școlare și preșcolare. Legea prevede introducerea standardelor educaționale prin intermediul planurilor educaționale, a căror elaborare nu se terminase în 2017. A fost conceput un standard educațional pentru materia “Educația civilă, interculturală, sănătate și ecologică”, care include “Educația sanitară și sexuală”. Acestă sub-curriculum urmează să fie introdusă elevilor în cadrul lecțiilor de biologie și psihologie. Dacă “Educația sanitară” este obligatorie pentru toți elevii, “Educația sexuală” are caracter opțional. Deși nu se cunoaște în ce măsură “Educația sanitară și sexuală” va fi introdusă la nivelul tuturor școlilor, trebuie subliniat faptul că legislația din 2016 susține din punct de vedere legislativ predarea educației sexuală mai mult decât oricând. Implementarea noului standard revine în sarcina unei comisii ministeriale, care beneficiază de ajutorul Asociației

⁹ Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Bulgaria fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

bulgare pentru planificare familială și sănătate sexuală (BFPA, membră a IPPF), precum și de susținerea altor ONG-uri care activează în domeniu.

Astfel, structurile administrative locale dețin un rol crucial în implementarea educației sexuale în Bulgaria. Acestea trebuie să bugeteze costurile generate de implementarea cursului „Educația sanitară și sexuală” la nivelul fiecărei școli. Cursul se adresează elevilor din școala secundară începând cu vârsta de 12 ani, responsabilitatea curriculei revenind comisiei ministeriale și asociațiilor partenere.

Numărul de ore alocat predării exclusive a educației sexuale nu poate fi evaluat, întrucât curricula alocă doar o oră pe săptămână predării cumulate a educației civile, interculturale, sanitare și ecologice.

Proiectul de lucru al sub-curriculei utilizează [Standardele europene pentru educație sexuală](#), urmand a fi supus dezbaterii și ulterior implementat.

Subiectele propuse spre a face parte din noua curriculă privind educația sexuală și care urmează a fi dezbătute pe larg se referă la: aspectele biologice și conștientizarea corpului, contracepție (cel puțin 3 metode), HIV/SIDA, boli cu transmitere sexuală, dragoste, căsătorie, parteneriat, întreruperea de sarcină cu respectarea prevederilor legale și în condiții de siguranță, consimțământul pentru începerea activității sexuale, abuzul/violența sexuală. Subiectele care vor beneficia de o prezentare succintă se referă la sarcina și naștere, plăcerea sexuală, orientarea sexuală, rolul genurilor, media online și sexualitatea, violența domestică și drepturile omului și sexualitatea.

La nivelul anilor 2017-2018, ONG-urile, educatorii, precum și alți parteneri se ocupau cu predarea educației sexuale în școli. De asemenea, ei puneau la dispoziția elevilor informații cu privire la serviciile care promovează educația sexuală în rândul tinerilor. Informația este furnizată și prin intermediul social media și a websit-urilor. În unele școli, educația sexuală este predată pe larg, pe când în altele aproape deloc; acest lucru depinde în cea mai mare măsură de administrația școlii, pregătirea și bunăvoința acesteia, precum și de competențele autorităților școlare și ale corpului profesoral.

Câteodată părinții sunt rugați să-și dea accesul cu privire la anumite ore pe care le frecventează elevii, fie ele din curricula obligatorie sau opțională.

Unii profesori au beneficiat în cadrul unor programe pilot, implementate de ONU și alte ONG-uri, de pregătire specială pentru predarea educației sexuale. Pe viitor, se dorește ca viitori profesori să fie pregătiți în acest sens în cadrul cursurilor universitare.

În 2014, în Bulgaria, a existat o puternică campanie din partea grupării religioase a neo-protestanților împotriva ghidurilor cu privire la educația sexuală, doi dintre autori fiind chiar dați în judecată. Biserica Ortodoxă se opune, de asemenea, educației sexuale comprehensive. Principalele obiecții se referă la dreptul de a avorta și subiectele legate de minoritățile sexuale. Alte organizații ultraconservatoare s-au opus contracepției, folosirii prezervativelor și fertilizării in vitro.

BFPA recomandă înființarea a cel puțin două centre academice unde profesorii să fie pregătiți și certificați să predea „Educația sanitară și sexuală”; în al doilea rând, Asociația bulgară pentru planificare familială și sănătate sexuală recomandă ca municipalitățile să creeze poziții bugetare distincte și să dezvolte strategii locale astfel încât educația sexuală să poată constitui un subiect de sine stătător în școli, iar viitorii profesori să fie pregătiți încă din universitate să predea educația sexuală.

CEHIA¹⁰

Studiul educației sexuale a fost introdus în Cehia în anul 2004 prin intermediul Legii nr.561 privind educația școlară. Conform legii, Ministrul Educației este cel care hotărăște conținutul programelor educaționale pentru diferitele niveluri de educație, beneficiind de sprijinul unui grup de lucru constituit din experți în materie (profesori, specialiști în educație, religie, sănătate, reprezentanți ai ONG-urilor). Educația sexuală reprezintă parte integrantă a acestor programe, fiind materie obligatorie pentru toți elevii. Școlile trebuie să respecte prevederile legii, aceasta suferind numeroase modificări conform nevoilor societății.

Școlile sunt responsabile cu transpunerea programelor educaționale în curricula, fără implicarea administrațiilor locale sau regionale. Conținutul materiei predate depinde în mare măsură de școli și profesori, care decid asupra modalității de predare a orelor de educație sexuală, precum și asupra includerii informațiilor cu privire la, să spunem, metodele moderne contraceptive. Educația sexuală trebuie să aibă un caracter comprehensiv, fiind introdusă în cadrul materiei intitulate “Omul și lumea sa” în învățământul primar, urmând a fi studiată în prima parte a învățământului secundar în cadrul orelor de “Educație sanitară”. Educația sexuală nu este predată ca materie în sine (separată de alte subiecte), acesta fiind principalul motiv pentru care nu se poate specifica numărul exact de ore dedicat în curricula acestui subiect. [Standardele europene pentru educație sexuală](#) au fost folosite în dezvoltarea și adaptarea noii curricule școlare.

Școlile selectează metodele și formatul de lucru, precum și studiul aprofundat al anumitor subiecte. Părinții nu participă în mod direct la studierea educației sexuale în școli, dar trebuie să fie informați cu privire la subiect. Chiar dacă educația sexuală este obligatorie pentru toți elevii, există situații în care părinții doresc să fie primii comunicatori ai acestor informații în relația cu copiii lor. În acest caz, școala și părinții pot cădea de acord asupra constituirii unui plan individual de abordare a situației. Școlile pot invita experți din partea ONG-urilor în vederea susținerii cursurilor. Întrucât conținutul lecțiilor de educație sexuală

¹⁰ Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Cehia fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

rămâne la latitudinea școlilor și profesorilor, apar diferențe semnificative în modalitatea de abordare și predare a materiei pe întreg teritoriul Cehiei.

Subiectele care sunt dezbătute pe larg în cadrul orelor de educație sexuală se referă la: aspectele biologice și conștientizarea corpului, sarcină și naștere, HIV/SIDA, dragoste, căsătorie, parteneriat, media online și sexualitatea, consimțământul pentru începerea activității sexuale și abuzul/violența sexuală.

Profesorii beneficiază în general de o zi de pregătire în cadrul unor cursuri privind educația sexuală. Specialiștii au conceput materiale educative și ghiduri cu caracter comprehensiv. În educația sexuală se utilizează parțial abordarea participativă de învățare.

Inspectoratul școlar ceh este în măsură să monitorizeze doar procesul și nu impactul educației sexuale și să raporteze Ministrului Educației, Tineretului și Sportului conținutul raportului. În Cehia, introducerea educației sexuale în curriculum a întâmpinat opoziția unor reprezentanți ai cultelor religioase și a ultraconservatorilor (Comitetul pentru apărarea drepturilor părinților), al căror principal argument se baza pe ideea că educația sexuală nu trebuie să aibă loc în școli.

ESTONIA¹¹

Estonia a introdus studiul educației sexuale în programa școlară primară începând cu 1996, fiind prima țară provenită din Blocul Estic care a făcut acest pas. De atunci, curricula a mai suferit două modificări de substanță, în 2002 și 2011. În prezent, există două curricule naționale: prima dedicată învățământului primar (care începe la 7 ani și continuă până la 16 ani) și alta concepută pentru învățământul secundar superior.

O cincime din cadrul curriculei care reglementează materia „Educația personală, socială și sanitară” (PSHE), se adresează studiului educației sexuale. Spre exemplu, în cadrul PSHE, elevii sunt informați și cu privire la problematica dependenței de alcool și droguri sau în privința adoptării unei alimentații sănătoase.

Programul privind educația sexuală este implementat la nivel național, are un caracter puternic comprehensiv și este obligatoriu pentru toți elevii.

Curricula intră în responsabilitatea directă a Ministerului Educației și Cercetării, însă administrației locale, în a cărei directă subordonare se află școlile, îi revine obligația implementării materiei. În cadrul procesului de revizuire a curriculei din 2011, s-a procedat la utilizarea [Standardelor europene pentru educație sexuală](#) în vederea introducerii educației sexuale la nivel preșcolar, în universități pentru studenții care urmau să devină

¹¹ Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Estonia fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

profesori, precum și în vederea educării altor grupuri țintă (furnizori de servicii care promovează sănătatea sexuală, medici ginecologi rezidenți și decidenților).

Unele școli organizează workshop-uri pentru părinți, însă fără a fi nevoite să primească din partea acestora vreun acord cu privire la predarea educației sexuale copiilor. În Estonia, implicarea părinților în modul de predarea a educației sexuale nu este substanțială.

Educația sexuală începe în ciclul primar de învățământ, clasa a 2-a, respectiv de la 8 ani. Programul continuă în clasa a 3-a, iar în clasele 5-8 cuprinde 35 de ore predate anual, aproximativ o oră pe săptămână. Lecțiile care conțin informațiile de bază cu privire la sexualitate se adresează elevilor de clasa a 8-a, respectiv în jurul vârstei de 14 ani. În gimnaziu (învățământul secundar superior), elevilor li se predă un curs obligatoriu intitulat „Studii de familie”, precum și unul opțional denumit „Psihologie”. În plus, în cadrul curriculumului național pentru învățământul gimnazial este prevăzută introducerea anumitor elemente din educația sexuală în cadrul orelor de biologie astfel încât la sfârșitul ciclului secundar de învățământ elevii să dețină cunoștințe cu privire la reproducere, metode contraceptive și planificare familială.

Pe parcursul întregului program, toate problemele relevante cu privire la sexualitate și sănătate sunt adaptate vârstei elevilor, ceea ce conferă programului de educație sexuală un caracter holistic. Informațiile sunt furnizate în cadrul clinicilor pentru promovarea sănătății sexuale, iar profesorii organizează vizite împreună cu elevii în cadrul acestor clinici.

Aproximativ jumătate dintre profesorii care predau educația sexuală au absolvit cursuri postuniversitare de educație sexuală. Acestea sunt organizate pe durata a maxim 2 zile, în funcție de subiectul cursului. În prezent, în cadrul Universității din Tartu și Tallinn, viitorii profesori participă la cursuri privind educația sexuală.

Studiile au indicat faptul că educația sexuală este asociată în primul rând cu îmbunătățirea gradului de cunoaștere a subiectului sexualității în rândul elevilor de clasa a 9-a și în al doilea rând cu utilizarea mai eficientă a metodelor de contracepție. În urma evaluării programului, mai ales în cadrul unui studiu al UNESCO privind costul și eficiența costurilor în privința educației sexuale, s-a constatat ca PSHE împreună cu serviciile de promovare a sănătății sexuale au avut un impact semnificativ asupra tinerilor.

Începând cu 1991, în Estonia au fost înființate mai multe clinici care promovează sănătatea sexuală, unele beneficiind de finanțare din partea Suediei. Accesul pentru tinerii sub 25 de ani în aceste clinici este gratuit. Finanțarea serviciilor acestor clinici, fie ele independente, funcționând în cadrul spitalelor sau în entități private, se realizează prin intermediul Fondului de Asigurări de Sănătate. Metodele contraceptive precum și întreruperea de sarcină în cazul tinerilor este subvenționată de către statul estonian, iar pentru persoanele cu vârsta sub 15 ani, avortul este gratuit. Datele cu privire la Registrul național al îmbolnăvirilor cu HIV/SIDA arată o scădere impresionantă a numărului de cazuri de îmbolnăviri de la 78% în 2000-2001 la 11% în 2015.

FINLANDA¹²

În Finlanda, există programe școlare care reglementează studiul educației sexuale la nivel național. Curricula pentru nivelul educațional primar include elemente specifice educației sexuale în cadrul materiei “Studii privind mediul”, care este predată elevilor din clasa întâi până în clasa a șasea, respectiv între 7 și 12 ani. Curricula pentru învățământul secundar, în cadrul căreia educația sexuală este integrată în studiul “Educației sanitare” se adresează claselor a șaptea – a noua, respectiv elevilor cu vârsta cuprinsă între 13-15 ani. Principalele informații cu privire la sexualitate sunt însă furnizate elevilor din clasa a opta și noua. Educația sanitară reprezintă un subiect distinct, în cadrul căreia se studiază creșterea, dezvoltarea care susține sănătatea, factorii care sprijină sau dăunează sănătății precum și prevenirea îmbolnăvirii, sănătatea, comunități, societate și cultură.

Obiectivul principal al educației sexuale conform curriculei în vigoare este acela de a familiariza elevii, într-o manieră adaptată vârstei lor, cu sexualitatea, diferitele aspecte ale sănătății sexuale, precum și cu diversitatea dezvoltării sexuale. Curricula națională reprezintă un cadru normativ, care este comprehensiv și adaptat nevoilor elevilor. Furnizorii locali de educație au rolul de a implementa curricula la nivel local. Din acest motiv, există diferențe la nivel regional sau al școlilor cu privire la numărul de ore acordat studiului educației sexuale.

Educația sexuală este materie obligatorie pentru elevii finlandezi, având la bază [Standardele europene pentru educația sexuală](#).

Ministerul Educației și Consiliul Național Finlandez de Educație reprezintă principalele autorități responsabile cu dezvoltarea programelor școlare. Autoritățile locale și școlile sunt direct responsabile cu privire la curricula școlară locală. Profesorii, experții educaționali și în sănătate, precum și ONG-urile își aduc contribuția în definirea educației sexuale la nivel local.

Subiectele abordate pe larg în cadrul orelor de educație sexuală se referă la aspectele biologice și conștientizarea corpului, sarcină și naștere, contracepție, HIV/SIDA, boli cu transmitere sexuală, media online și sexualitatea, întreruperea de sarcină realizată conform legii și în condiții de siguranță.

Programele școlare își propun să încurajeze elevii să se documenteze, să găsească informații, să exerseze gândirea critică și rezolvarea problemelor. În 2016, la inițiativa ONG-ului Vaestoliitto¹³, a luat naștere un proiect în cadrul căruia persoanele tinere luau parte în mod activ la dezvoltarea și implementarea unui nou model al educației sexuale în școli

¹² Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Finlanda fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

¹³ <https://www.vaestoliitto.fi/en/sexuality/comprehensive-sexuality-education/>

intitulat „Planificarea educației sexuale împreună cu elevii”. În strânsă colaborare cu specialiștii, elevii din ciclul secundar de învățământ aleg temele de discuție care îi interesează și utilizează aceste informații pentru a crea conținutul cursului.

Toți profesorii beneficiază de pregătire în domeniul educației sexuale, tema fiind inclusă în cadrul cursurilor universitare. Astfel, ei pot opta să se specializeze în educația sexuală, odată ce au absolvit masterul cu privire la Studiul științelor sănătății. Materialele informative privind educația sexuală sunt pregătite de către Institutul Național al Sănătății și ONG-urile care activează în domeniu.

Nu există un sistem de monitorizare, însă din când în când Centrul de evaluare educațională din Finlanda organizează evaluări pe diferite subiecte. De asemenea, Institutul Național al Sănătății efectuează o dată la doi ani studii cu privire la sănătatea școlară, în cadrul cărora este evaluat și impactul educației sexuale în școli.

FRANȚA

Multă vreme tabu, educația sexuală și-a făcut intrarea oficială în sălile de clasă la începutul anilor 1970. Inițial limitată la informații științifice (reproducere), ea s-a extins treptat pentru a include o abordare mai globală (egalitate, protecția copilului etc.).¹⁴

Educația sexuală a devenit obligatorie în școli, colegii și licee prin [Legea din 4 iulie 2001 referitoare la întreruperea voluntară de sarcină și contracepție](#), care a introdus un nou articol (art. 312-16) în [Codul educației](#). În momentul de față, conținutul acestui articol este următorul:

Informarea și educația sexuală sunt asigurate în școli, colegii și licee, cu o frecvență de cel puțin trei ședințe pe an și în grupe de vârstă omogene. Aceste sesiuni prezintă o viziune egalitară asupra relațiilor dintre femei și bărbați. Ele contribuie la învățarea respectului pentru corpul uman și la sensibilizarea cu privire la violența sexistă sau sexuală și la mutilarea genitală a femeilor. Ele pot implica personalul care contribuie la misiunea de sănătate școlară și personalul din unitățile menționate la [articolul L. 2212-4](#) primul paragraf din [Codul sănătății publice](#), precum și alți colaboratori externi, în conformitate cu articolul 9 din Decretul nr. 85-924 din 30 august 1985 privind unitățile locale de învățământ public. De asemenea, pot fi implicați elevi formați de un organism autorizat de Ministerul Sănătății.

*Un curs de prim ajutor este oferit elevilor de liceu, în conformitate cu procedurile definite prin decret.*¹⁵

¹⁴ <https://www.vie-publique.fr/eclairage/296527-education-la-sexualite-des-eleves-chronologie>

¹⁵ <https://www.service-public.fr/particuliers/actualites/A18037>

La 30 ianuarie 2025, Consiliul superior pentru educație a adoptat un [program național privind educația sexuală](#). Prin acest program, începând cu anul școlar 2025 – 2026, educația sexuală ia forma educației în viața emoțională și relațională în școala primară și a educației în viața emoțională și relațională, precum și a sexualității în gimnaziu și liceu.¹⁶

GERMANIA¹⁷

În Germania, educația sexuală este reglementată prin intermediul legislației federale, Ministerului Educației și Afacerilor Culturale revenindu-i responsabilitatea stabilirii vârstei elevilor la care începe efectiv predarea educației sexuale, modalitatea de includere a conținutului în curricula precum și subiectele care urmează a fi discutate pe larg cu elevii.

Legislația în materie și ghidurile susțin abordarea comprehensivă a educației sexuale, care este privită ca parte integrantă a educației generale. Întrucât legislația susține modalitatea holistică de predare a educației sexuale, pe lângă informațiile cu privire la metodele contraceptive și procesele biologice, copiilor trebuie să li se furnizeze informații cu privire la tipologia emoțiilor, relațiilor și genurilor, diferitelor valori sociale și individuale și aspectelor ce țin de comunicare. Totodată, legislația susține colaborarea dintre diferiți actori instituționali care activează în domeniu.

Educația sexuală este de obicei integrată în studiul biologiei, eticii, religiei și științelor sociale. În unele landuri, educația sexuală este predată ca un subiect de sine stătător.

Educația sexuală este considerată o misiune a autorităților publice. Conform legislației, Centrul Federal German de Educație pentru Sănătate (*BZgA*), organizație guvernamentală, împreună cu autoritățile celor 16 landuri, aflate în strânsă cooperare cu instituțiile de consiliere familială și ONG-urile din domeniu sunt responsabile cu implementarea educației sexuale.

Educația sexuală este obligatorie pentru toți elevii începând cu ciclul primar. Părinții sunt informați cu privire la începerea orelor de educație sexuală, însă fără a avea dreptul de a-și retrage copiii de la acest curs. Conținutul orelor de educație sexuală este adecvat vârstei și dezvoltării elevilor.

Conform Legii privind acordarea asistenței pentru evitarea conflictelor în sarcină (*Schwangerschaftskonfliktgesetz*, 1992), Centrul Federal German de Educație pentru

¹⁶ <https://www.education.gouv.fr/education-la-vie-affective-relationnelle-et-la-sexualite-le-programme-de-l-education-nationale-est-416537#:~:text=Destin%C3%A9e%20%C3%A0%20tous%20les%20%C3%A9l%C3%A8ves,%C3%A0%20la%20vie%20affective%20et>

¹⁷ Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Germania fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

Sănătate (BZgA) deține la nivel federal competențe în privința furnizării de educație sexuală pentru anumite grupuri țintă și diseminării de materiale informative în mod gratuit către populația generală precum și profesorilor și centrelor de consiliere. Potrivit principiului subsidiarității, BZgA colaborează cu ONG-urile din domeniu. În vederea asigurării unei abordări multisectoriale, BZgA face parte din portofoliul Ministerului Federal al Sănătății și este din punct de vedere tehnic supervizat de Ministerul Federal pentru Familie, Seniori, Femei și Tineri. În anul 2010, BZgA împreună cu biroul regional european al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) a elaborat [Standardele europene pentru educație sexuală](#).

În Germania există o curriculă națională cu privire la educația sexuală. La nivel federal, BZgA a întocmit un concept-cadru privind educația sexuală, la a cărui dezvoltare au participat și reprezentanții landurilor germane; inițial curricula a fost publicată în anul 1994 și apoi revăzută în 2016. Conținutul Standardelor europene este integrat în noua versiune a conceptului-cadru. La nivel statal, mai multe programe pentru educația sexuală au fost revăzute, urmând să înglobeze elemente din [Standardele europene pentru educația sexuală](#). La nivelul comunităților, ONG-urile utilizează [Standardele europene pentru educație sexuală](#) ca un document de bază în vederea pregătirii specialiștilor în educația sexuală (*sexuality educators*), în cadrul campaniilor de advocacy, precum și în cadrul dezvoltării curriculei.

Subiectele abordate pe larg în cadrul orelor de educație sexuală privesc aspectele biologice, sarcina și nașterea, contracepția, HIV/SIDA, dragostea, căsătoria și parteneriatul și rolul genurilor. Bineînțeles, temele și nivelul dezbaterilor variază de la un land la altul sau chiar de la școală la școală, însă Ministerul Educației furnizează ghiduri și materiale informative, a căror utilizare este obligatorie. Școlile pot invita ONG-uri sau servicii de consiliere în cadrul orelor de educație sexuală. De asemenea, sunt organizate evenimente dedicate părinților, pregătirii profesorilor/ tutorilor în școli sau alte instituții, îngrijirii persoanelor cu dizabilități, consilierii profesorilor, colaborării cu serviciile sociale în școli și vizitarea centrelor de consiliere de către elevi. Informațiile sunt furnizate prin servicii de consiliere sau helpline-uri, iar materiale dedicate educatorilor sunt gratuite.

O parte dintre profesori au beneficiat de cursuri specializate în educația sexuală, unii chiar și în cadrul studiilor. Există cursuri speciale și programe de pregătire în cadrul universităților, precum programul masteral intitulat „Sexologia: sănătatea sexuală și consilierea”, desfășurat în cadrul Universității de Științe Aplicate din Merseburg sau Institutul pentru educația sexuală din Dortmund.

Educația sexuală este evaluată pe larg prin intermediul sondajului intitulat „Sexualitatea tinerilor”, aplicat periodic. Rezultatele indică dobândirea unui nivel înalt al cunoștințelor, educația sexuală predată în școli fiind indicată ca una dintre principalele surse. Comportamentul contraceptiv este în general foarte bun. Totuși, există puține evaluări ale programelor individuale. De asemenea, nu există un sistem de monitorizare în privința predării (livrării) educației sexuale.

Potrivit unui sondaj de opinie realizat în 2015, tinerii indică școlile ca cea mai importantă sursă de obținere a informațiilor cu privire la educația sexuală; doar unul din cinci adolescenți consideră că școala ar fi trebuit să furnizeze și mai multe informații.

PORTUGALIA

Educația sexuală în școli este obligatorie și se adresează tuturor elevilor care frecventează școlile primare și secundare publice, precum și școlile private și cooperatistă cu contract de asociere, pe întreg teritoriul național.¹⁸

Legislația națională care reglementează studiul educației sexuale este compusă din:

- [Legea nr. 60/2009](#) stabilește regimul de implementare a educației sexuale în școli;
- [Ordinul ministrului sănătății și educației nr. 196-A/2010](#)
- [Ordinul ministrului educației nr. 2506/2007](#), care reglementează numirea unui coordonator de educație pentru sănătate în fiecare școală;
- [Ordinul ministrului educației nr. 25994/2005 \(seria a II-a\)](#).

SPANIA¹⁹

În Spania, școlile nu sunt obligate normativ să furnizeze cursuri de educație sexuală, iar educația sexuală nu face parte din curricula națională. În 2010, Ministerul Sănătății a emis Legea nr.2/2010 privind sănătatea sexuală, reproductivă și avortul. Legea garantează drepturi fundamentale în domeniul serviciilor de sănătate a reproducerii, reglementează condițiile întreruperii de sarcină și stabilește obligațiile autorităților publice în materie.

În cadrul legii, educația sexuală este considerată cel mai eficient mijloc în prevenirea, mai ales în rândul tinerilor, a bolilor cu transmitere sexuală, a sarcinilor nedorite și avorturilor, însă doar cu rolul de recomandare. De asemenea, legea stabilește că autorităților publice (regionale și locale), în cadrul politicilor sanitare, educationale și sociale, le revine obligația de a informa și realiza educația afectiv-sexuală.

În practică, educația sexuală este furnizată prin intermediul unor scurte workshop-uri, intitulate “Ateliere de educație afectiv-sexuală”. În mod uzual aceste ateliere sunt integrate în cadrul programelor mai largi privind educația sanitară. În Spania, educația sexuală nu

¹⁸ <https://www.dge.mec.pt/afetos-e-educacao-para-sexualidade>

¹⁹ Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Spania fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

se obișnuiește a fi predată în cadrul școlilor de către profesori, cu excepția celor care dețin o pregătire specială în acest sens, lucru rar întâlnit. În schimb, atelierelor de educație sexuală sunt implementate cu ajutorul organizațiilor externe și prin intermediul autorităților locale, care promovează acest tip de evenimente.

Autoritățile locale pot decide asupra subiectelor care urmează a fi dezbătute în aceste atelier educative. În general, temele se referă la prevenirea bolilor cu transmitere sexuală, HIV/SIDA, sarcini nedorite și avort, dar și la subiecte precum:

- promovarea unei viziuni asupra sexualității în termeni de egalitate și responsabilitate comună a femeilor și bărbaților, acordând o atenție specială prevenirii violenței de gen, agresiunii sexuale și abuzului;
- recunoasterea și acceptarea diversității sexuale;
- dezvoltarea armonioasă a sexualității în lumina caracteristicilor persoanelor tinere.

Autoritățile locale și școlile solicită organizarea de workshop-uri pentru elevii cu vârsta cuprinsă între 12 și 16 ani, care frecventează cursurile învățământului secundar. În cadrul atelierelor nu participă toate clasele din școală, ci doar cele care au nevoie să fie informate cu privire la subiect. În mod normal, fiecare atelier are două părți, a câte o oră fiecare.

Conținutul educației sexuale diferă în funcție de autoritatea locală, școala sau organizația care implementează programul. Însă, odată ce s-a hotărât organizarea unui atelier, acesta este obligatoriu pentru toți elevii. Iar în unele comunități autonome, părinții trebuie să-și dea acordul cu privire la participarea copiilor lor în cadrul unor astfel de evenimente. La începutul anului 2020, guvernul spaniol a decis să folosească dreptul de veto împotriva deciziei autorităților regionale din Murcia cu privire la dreptul părinților de a-și retrage copiii de la cursurile privind educația sexuală, sublinind importanța educației privind respectul și drepturile omului, a egalității și feminismului²⁰. Pe de altă parte, cei care se opun ideii de educație sexuală în școli susțin că educația sexuală ar trebui făcută în familie, invocând că organizațiile care desfășoară cursurile de educație sexuală transmit mesaje care aduc atingere moralității tinerilor (ideologia de gen, apărarea drepturilor homosexualilor, legitimarea avorturilor).

²⁰ <https://www.nationalreview.com/2020/01/spain-compulsory-sex-education-for-primary-school-children/>

SUEDIA²¹

Suedia este prima țară care a introdus educația sexuală în școli în anul 1955, în prezent fiind pe deplin integrată în programele școlare, în cadrul mai multor discipline didactice.

Modalitatea de predare actuală a educației sexuale și relaționării se bazează pe normele privind problematica egalității de gen stabilite în cadrul Legii Educației (2010). Conform acesteia, școlile trebuie să promoveze în mod activ și conștient drepturile egale pentru femei și bărbați. Drept urmare, în anul 2011, a fost adoptată Curricula pentru învățământul obligatoriu, preșcolar și centrul de recreere, precum și Curricula pentru învățământul secundar superior.

Începând cu 2011, subiecte precum sexualitatea, relaționarea, genurile, egalitatea de gen și normele de gen²² au fost incluse în cadrul cursurilor și programelor școlare din învățământul obligatoriu și cel secundar superior. Responsabilitatea predării educației sexuale aparține mai multor profesori, în cadrul diferitelor cursuri, fiind o materie interdisciplinară.

Conform politicilor actuale privind educația sexuală, elevii trebuie să-și dezvolte cunoștințele legate de sănătatea sexuală și reproductivă, corpul uman, metodele contraceptive și să găsească răspunsuri cu privire la întrebările despre norme, identitate, gen, egalitate, orientare sexuală și relaționare. Totodată, se dorește dezvoltarea respectului pentru diversitate în rândul elevilor.

Agenția Națională pentru Educație reprezintă autoritatea administrativă centrală pentru învățământul de stat. Parlamentul și guvernul stabilesc obiectivele și ghidurile orientative pentru învățământul preșcolar și școlar prin intermediul Legii Educației și Curriculei. Autoritățile locale și școlile independente reprezintă principalii organizatori ai sistemului școlar, alocând resurse și realizând activități astfel încât elevii să poată atinge obiectivele naționale. Agenția are rolul de a superviza, susține și evalua școlile în vederea îmbunătățirii calității actului educațional și a rezultatelor. Totodată, stabilește programele educaționale, care apoi sunt autorizate de către Ministerul Educației; grupurile consultative, formate din profesioniști în educație, tineri, ONG-uri, Agenția Națională pentru Sănătate, Agenția Națională pentru Tineret și Societatea Civilă, au un rol important în cadrul acestui proces.

²¹ Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Suedia fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

²² Potrivit Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, normele de gen sunt definite ca standarde și așteptări la care se conformează în general femeile și bărbații în cadrul unei societăți, culturi sau comunități la un moment dat.

Directorului școlar îi revine responsabilitatea integrării subiectelor interdisciplinare precum mediul, traficul, egalitatea de gen, noțiuni privind consumatorii, relații sexuale și umane, dependența de tabac, alcool și alte droguri, în cadrul orelor de curs. Unele ONG-uri susțin prelegeri și organizează activități educaționale în școli. Părinții nu au nici un fel de influență asupra materiei predate în cadrul acestor ore.

Întrucât studiul educației sexuale are loc pe parcursul întregului program educațional, începând din învățământul preșcolar și continuând până în învățământul secundar superior, este imposibil de indicat un număr exact de ore de predare. Unele școli alocă un număr de ore de predare mai mare decât altele. Cele mai multe școli se contoează asupra predării educației sexuale elevilor din clasele a 5-a și a 6-a (11-13 ani), respectiv a 8-a și a 9-a (14-16 ani).

Subiectele care sunt dezbătute pe larg în curricula se referă la aspectele biologice ale sexualității și conștientizării corpului, sarcină și naștere, contracepție, avort, boli cu transmitere sexuală, parteneriat, orientare sexuală, rolul de gen și egalitatea, consimțământul pentru începerea activității sexuale și drepturile omului și sexualitatea. Pot fi incluse în dezbaterile școlare subiecte precum sexualitatea în diferite religii, identitatea, etica medicală, valori și norme, programa având un grad mare de flexibilitate și permitând variația temelor abordate.

Potrivit Agenției Naționale pentru Educație²³, clasele a 4-a – a 6-a studiază în cadrul orelor de Biologie subiecte precum: pubertatea, sexualitatea și reproducerea, subiecte de țin de identitate, egalitatea de gen, relaționare și responsabilitate; în cadrul orelor dedicate Studiului Științelor, elevii din clasele 1-6 sunt familiarizați cu noțiunile privind pubertatea și efectele sale la nivel individual, sexualitatea, reproducerea și diferitele tipuri de relații; la orele de Biologie, clasele 7-9, învață despre sexualitatea umană și reproducere, metode de prevenire a bolilor cu transmitere sexuală și sarcinile nedorite din perspectivă individuală și globală, precum și din perspectivă istorică; la Istorie, elevii din clasele 7-9 discută despre democratizarea Suediei, formarea partidelor și noilor mișcări sociale, precum ce a femeilor și introducerea sufragiului universal pentru femei și bărbați, continuitate și schimbare cu privire la gen, egalitate și sexualitate; în cadrul orelor de Religie, elevii din clasele 4-6, trebuie familiarizați cu noțiunile privind identitatea și rolul fetelor și băieților, precum și egalitatea de gen, sexualitatea, orientarea sexuală, excluderea și violarea drepturilor, iar cei din clasele 7-9 învață despre libertatea de expresie religioasă, sexualitate și păreri privind egalitatea de gen; în cadrul orelor de Cultură civică, elevii din clasele 4-6 învață despre familie și diferitele forme de coabitare, sexualitate, roluri de gen și egalitatea de gen, precum și modalitatea în care sexualitatea și rolurile de gen sunt prezentate în media și cultura populară, iar elevii din clasele 7-9, învață despre identitatea tinerilor, stil de viață și

²³ <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65bd27/1553966490106/pdf3580.pdf>

bunăstare și modalitatea în care acestea sunt afectate de către mediul socio-economic, gen și orientare sexuală.

Majoritatea profesorilor sunt pregătiți cu privire la modalitatea de predare a educației sexuale. Cursurile sunt însă obligatorii pentru acei profesori care predau în cadrul claselor a 4-a – a 6-a. Unele școli au educatori special pregătiți în problemele de gen (*gender educators*). Mulți profesori participă la diferite cursuri și seminarii privind educația sexuală, organizate de administrațiile județene, universități, municipalități, ONG-uri pe durata a 2 sau 3 zile. Profesorii au la dispoziție ghiduri orientative și materiale educaționale, care sunt realizate de ONG-uri și Agenția Națională pentru Educație.

ȚĂRILE DE JOS²⁴

În decembrie 2012 a fost adoptată Legea privind obiectivele educaționale pentru învățământul primar și secundar. În cadrul acestei legi este prevăzut și studiul comprehensiv al educației sexuale. Pentru învățământul primar, obiectivul 38 al legii prevede ca “elevii să învețe elementele esențiale privind mișcările spirituale care joacă un rol important în societatea multiculturală olandeză și să trateze respectuos sexualitatea și diversitatea din cadrul societății, inclusiv diversitatea sexuală”. În privința învățământului secundar inferior, obiectivul 43 al legii prevede ca „elevii să învețe despre asemănările, deosebirile și schimbările din cultura și filosofia Olandei, să învețe despre relația dintre propriul stil de viață și al celorlalți, să înțeleagă cât de important este pentru societate să respecte opiniile celorlalți și stilul lor de viață și totodată să învețe să trateze cu respect sexualitatea și diversitatea în cadrul societății, inclusiv diversitatea sexuală”.

Educația sexuală este parțial încorporată în obiectivele naționale ale educației, fiind subsumată obiectivelor generale ale sănătății, cetățeniei și siguranței sociale.

La nivel național nu există o curriculumă privind educația sexuală, doar cadre generale și ghiduri orientative elaborate de către Fundația pentru dezvoltarea curriculei, o organizație semi-guvernamentală. Ghidurile sunt integrate în programele educaționale într-o manieră comprehensivă. Studiul educației sexuale poartă denumirea de „Educație sexuală” sau „Formarea relațională și sexuală”. Nu reprezintă o materie studiată de sine stătător, putând fi integrată în multe alte materii precum biologia, educația civică, sociologia și chiar mentoratul. Consiliile directoare ale școlilor împreună cu organizațiile profesorilor, ONG-urile și editurile educaționale sunt responsabile cu metodele, programele și materialele de predare. În mare, guvernul este responsabil pentru „ceea ce” se predă, iar școlile sunt responsabile de „cum” se predă. Școlile pot să-și întocmească propria curriculumă privind

²⁴ Informațiile selectate, traduse și prezentate despre Țările de Jos fac parte din cadrul unui document elaborat în anul 2018 de către Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa, [Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente](#).

educația sexuală sau să o preia pe a altor școli, ținând însă cont de obiectivele educaționale formalate la nivel național.

La nivel local, în responsabilitatea Centrelor Municipale pentru Îngrijirea Sănătății intră serviciilor publice pentru sănătatea sexuală precum și relația cu școlile, cărora le furnizează materiale, pachete educaționale, sfaturi și cursuri de pregătire pentru profesorilor.

Standardele europene pentru educația sexuală au fost traduse în limba olandeză și adaptate cerințelor naționale, fiind utilizate la scară largă, inclusiv și de către ONG-urile din domeniu.

Numărul de ore de predare variază în funcție de școli și de profesori. La momentul introducerii obligativității participării la orele de educație sexuală în școli în 2012, potrivit unui sondaj de opinie aplicat tinerilor între 12 și 24 de ani, s-a observat faptul că 90% dintre aceștia deja primiseră educație sexuală în școli, chiar cu 7 ani înainte de 2012. De fapt, lecțiile de educație sexuală în Olanda au fost introduse încă de la începutul anilor 1970.

ONG-urile naționale (Rutgers, SoaAids Nederland și Movisie) dezvoltă pachete educaționale (de lecții) și câteodată le și implementează. Adesea tinerii sunt implicați în conceperea și testarea acestor lecții. Profesioniștii în sănătate (aparținând serviciilor municipale) susțin implementarea lecțiilor cu regularitate. Datorită gradului mare de autonomie școlară, subiectele abordate în cadrul lecțiilor pot fi diferite, însă, potrivit unui sondaj de opinie, elevii indică într-un procent ridicat că au primit informații cu privire la contracepție, boli cu transmitere sexuală, sarcină, naștere și avort, relaționare, dragoste și homosexualitate.

Se estimează că 40% dintre școlile secundare utilizează pachetul educațional „*Lang Leve de Liefde*” (*Long Live Love*), conținând 6 sau 7 lecții pentru copiii cu vârsta între 13 și 14 ani, iar 30% dintre școlile primare folosesc pachetul „*Butterflies in Your Stomach*” (*Kriebels in je buik*)²⁵, conținând 12 lecții dedicate copiilor cu vârsta între 10 și 12 ani. Cele mai multe dintre pachetele educaționale dezvoltate de către ONG-uri reflectă o abordare comprehensivă și utilizează metoda lecțiilor participative. Materialele conțin lecții demonstrative²⁶, precum și pachete educaționale care pot fi descărcate gratuit sau comandate contracost în format fizic²⁷. Materiale concepute de edituri precum și materiale educative folosite în orele de biologie se axează în principal pe aprofundarea cunoștințelor.

În cadrul învățământului primar, predarea orelor de educație sexuală presupune implicarea părinților. În cele mai multe cazuri, părinții sunt informați cu privire la subiectele discutate în cadrul orelor de educație sexuală sau li se furnizează materiale informative destinate educării copiilor lor. În cadrul școlilor secundare, se organizează piese de teatru

²⁵ <https://tingwise.nl/en/cases/butterflies-in-your-stomach>

²⁶ <https://www.kriebelsinjebuik.nl/>

²⁷ <https://shop.rutgers.nl/nl/webwinkel/zoeken>

privind educația sexuală unde părinții sunt invitați. ONG-urile organizează lecții cu invitați privind diversitatea sexuală, în cadrul cărora studenții la medicină sunt implicați ca și educatori.

Doar o mică parte a profesorilor beneficiază de cursuri de scurtă durată în educația sexuală. Întrucât aceste cursuri nu sunt obligatorii, nu există o cerință formală din partea autorităților cu privire la însușirea de competențe specifice predării orelor de educație sexuală.

Specialiștii din Olanda consideră că educația sexuală ar putea fi îmbunătățită întrucât nu există criterii clare privind evaluarea calității actului educațional, o curriculă explicită cu privire la educația sexuală și încadrarea structurală a educației sexuale în școli, capacitate de implementare sau evaluarea a rezultatelor și experienței elevilor și nici uniformitate în predarea educației sexuale în școli.

Cu toate acestea, în cadrul unui sondaj din 2016, elevii cu vârsta cuprinsă între 9 și 12 ani au indicat ca prima sursă de informații cu privire la educația sexuală părinții, școala și prietenii.

EU = 29.8

- ≥ 30
- 29 – < 30
- 28 – < 29
- 27 – < 28
- < 27
- Data not available

Map showing the average number of days with a temperature above 10°C in 2023 across Europe. The map is color-coded by temperature range. The EU average is 29.8. Iceland is 28.8. Various European countries are labeled with their specific values: Ireland (31.6), UK (30.4), France (29.1), Spain (30.2), Portugal (31.5), Germany (29.5), Poland (30.4), Czechia (28.9), Slovakia (27.3), Hungary (27.1), Austria (28.4), Italy (31.8), Greece (31), Turkey (27.1), and others. An inset map shows the EU average and values for various overseas territories and microstates.

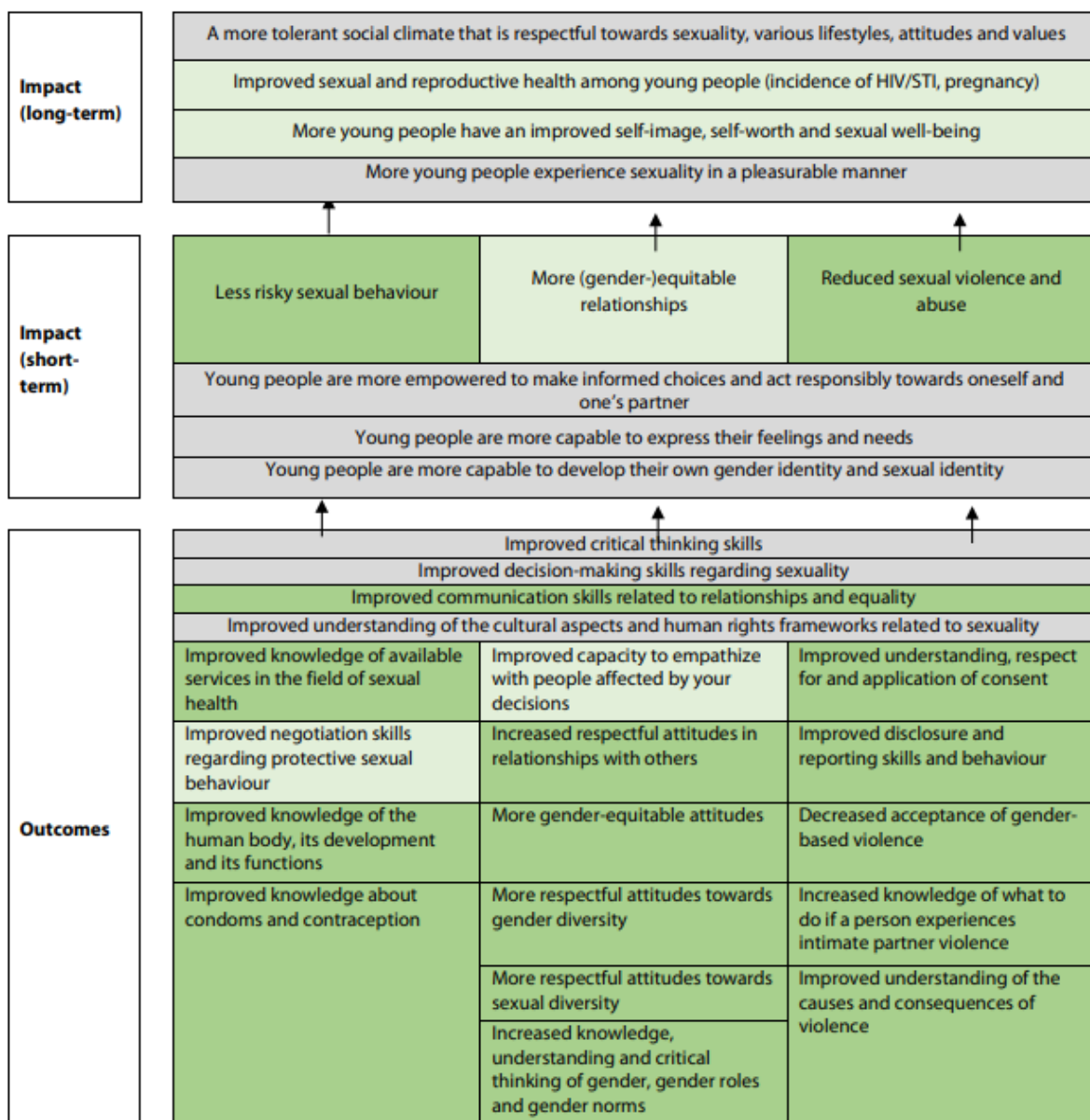
Canarias (ES) Guadeloupe (FR) Martinique (FR)
Réunion (FR) Guyane (FR) Mayotte (FR)
Açores (PT) Madeira (PT) Liechtenstein Svalbard (NO)

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat – IMAGE, 02/2025

41

Anexa 2. Dovezi privind eficacitatea educației sexuale

Figure 1: Overview of the evidence on the effectiveness of sexuality education

Grey = no or insufficient evidence;

Light green = indications of positive effect of sexuality education on the outcome or on specific sub-outcomes, but not confirmed in systematic review;

Dark green = evidence of positive effect of sexuality education on this outcome, confirmed in systematic review.

Sursa: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/719998/IPOL_STU\(2022\)719998_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/719998/IPOL_STU(2022)719998_EN.pdf)

Anexa 3. Numărul de nașteri în rândul tinerelor cu vârste cu vârste cuprinse între 20 și 24 ani

ANUL/ STATUL	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Austria	10176	9996	9773	10062	9450	8683	8023	7236	6874	6696	6422
Belgia	13967	13415	12306	11885	10802	10119	9821	9810	9002	9062	8809
Bulgaria	14224	13609	12441	11639	10884	9881	9801	9529	9601	9560	9869
Cehia	12147	12130	12048	12292	11971	11204	10609	10260	9750	9306	8522
Cipru	870	808	701	759	779	765	804	818	779	867	837
Croația	5523	5197	4810	4641	4336	4438	4211	4020	3790	3483	2989
Danemarca	5331	5324	5420	5685	5550	5041	4477	3821	3511	3161	2876
Estonia	2154	1900	1782	1523	1407	1333	1313	1184	1044	1043	1040
Finlanda	7611	7439	6911	6267	5609	5008	4601	4299	3987	3683	3561
Franța	100092	96896	90769	86399	82516	79642	79404	75959	71689	71616	68386
Germania	74464	72462	70887	77338	72045	70633	67116	63642	59936	58742	57631
Grecia	7629	7133	6593	6919	6689	6613	6367	6612	5644	5148	4916
Irlanda	5936	5422	5221	4716	4695	4689	4260	3811	3943	3846	3582
Italia	42936	41162	38090	36079	33560	31734	29578	27919	25891	25177	23371
Letonia	3759	3605	3355	3038	2659	2174	2005	1964	1724	1749	1595
Lituania	4980	4752	4564	4055	3475	2929	2720	2450	2163	2071	1931
Luxemburg	476	495	466	445	387	383	383	379	365	354	348
Malta	483	518	458	477	430	407	367	394	380	336	306
Polonia	57465	54437	51455	50041	49764	45792	42251	37558	33286	29345	24591
Portugalia	8608	8090	7985	8129	8085	7966	8086	7662	6866	7354	7794
România	38558	37684	36904	36632	37097	35303	34576	35209	35004	33344	30043
Slovacia	8733	8454	8243	8392	8384	8107	7946	7824	7680	7089	6660
Slovenia	2052	1927	1791	1702	1801	1765	1732	1634	1567	1549	1435
Spania	29388	28092	26928	26208	25559	24710	25034	23985	21918	22440	22933
Suedia	13051	12502	11895	11413	10560	10113	9152	8113	7470	6685	6141
Țările de Jos	14581	14213	13125	12580	11722	11223	10685	10015	9899	10021	9629
Ungaria	12167	12853	12718	13092	12629	12351	12141	12005	11542	10988	10193

Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_fordager_custom_16687054/default/table?lang=en

WEBOGRAFIE

[Agenda 2030](#)

Consiliul Europei, <https://www.coe.int/ro/web/commissioner/-/comprehensive-sexuality-education-protects-children-and-helps-build-a-safer-inclusive-society>

[Educația sexuală cuprinzătoare: de ce este importantă? \(2022\)](#)

[Educația sexuală în Europa și în Asia Centrală: situația actuală și evoluțiile recente \(2018\)](#)

[Educația sexuală în spațiul digital \(2020\)](#)

[Educația sexuală în Uniunea Europeană \(2020\)](#)

[Eurostat: Legally induced abortions by mother's age](#)

[Eurostat: Live births by mother's year of birth \(age reached\) and birth order](#)

[Orientările tehnice internaționale privind educația sexuală \(2018\)](#)

[Raportul raportorului special al ONU privind dreptul la educație](#)

[Standardele pentru educația sexuală în Europa \(2010\)](#)